

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 14 december.

2 § Anmälan om återtagande av platser i riksdagen

Tredje vice talmannen meddelade

att *Linda Arvidsson Wemmert* (M) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 24 december, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Tomas Avenborg* (M),

att *Hillevi Larsson* (S) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 januari 2012, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Rose-Marie Carlsson* (S) samt

att *Henrik von Sydow* (M) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 januari 2012, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Marianne Kierkemann* (M).

3 § Ledighet

Tredje vice talmannen meddelade att *Linda Arvidsson Wemmert* (M) ansökt om ledighet under tiden den 12 mars–22 juni 2012.

Kammaren biföll denna ansökan.

Tredje vice talmannen anmälde att *Tomas Avenborg* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för *Linda Arvidsson Wemmert*.

4 § Anmälan om kompletteringsval till miljö- och jordbruksutskottet

Tredje vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp anmält Tomas Avenborg som suppleant i miljö- och jordbruksutskottet under Linda Arvidsson Wemmerts ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 12 mars–22 juni 2012* till

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Tomas Avenborg (M)

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
EU-dokument
KOM(2011)785 till kulturutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 10 februari 2012*.
KOM(2011)788 till utbildningsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 10 februari 2012*.

*Samhällsekonomi och
finansförvaltning*

6 § Samhällsekonomi och finansförvaltning

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2011/12:FiU2
Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (prop. 2011/12:1 delvis och skr. 2010/11:138)

Anf. 1 PER BOLUND (MP):

Fru talman! Under utgiftsområde 2 som vi nu debattera hanteras bland annat statlig förvaltning, offentlig upphandling, statliga arbetsgivarfrågor, fastighetsförvaltning, Finansinspektionen och Riksrevisionen med mera.

Jag vill i anförandet lyfta fram en fråga som är av mycket stor vikt för Miljöpartiet och också för möjligheten att få ett gott samhälle, nämligen jämställdheten. Under detta utgiftsområde ingår som sagt staten som arbetsgivare. Här anser vi att det finns mycket att göra för att öka jämställdheten, betydligt mer än vad regeringen tyvärr gör i dagsläget.

Statsministern berörde i sitt jultal ganska mycket mäns våld mot kvinnor. Det tycker vi är väldigt välkommet. Det är ett stort samhällsproblem som förstör livet för tusentals kvinnor och skapar otrygghet i familjer runt om i vårt land. Vi har en stor förhoppning att regeringen kommer med nya initiativ för att bekämpa det våld som kvinnor utsätts för.

Men det är också viktigt att se att det inte är tillräckligt för att nå ett jämställt samhälle att åtgärda de akuta problemen. Det krävs många fler

åtgärder, och det krävs ett långsiktigt arbete. En av de viktigaste åtgärderna som måste genomföras är att minska de orättfärdiga löneskillnaderna mellan män och kvinnor.

Vi ser att den politik regeringen har fört sedan den tillträdde för fem år sedan i stället har ökat den ekonomiska skillnaden mellan kvinnor och män. Skattesänkningar har gjorts för de högavlönade som har betalats med försämringar i trygghetssystem för sjuka och arbetslösa.

Under förra mandatperioden fick den rikaste tiondelen av befolkningen en större inkomstökning än vad den halva befolkningen som tjänar minst fick tillsammans. Nästan 60 procent av de skattesänkningar som gjordes gick till män. Samtidigt har kvinnor i högre grad än män drabbats av försämringarna i exempelvis sjuk- och föräldraförsäkringarna.

Regeringen har också på andra håll försvårat jämställdhetsarbetet. Ett exempel på det är lönekartläggningar som på grund av nya regler har minskat. Fackförbundet Unionen presenterade i oktober i höstas en ny undersökning som visar att antalet lönekartläggningar har minskat betydligt sedan lagen ändrades. Man ändrade det så att de bara behöver genomföras vart tredje år och inte som tidigare varje år.

Rapporten från Unionen visar att antalet företag som genomför lönekartläggning varje år nu har minskat från 53 procent till 40 procent. Det är ganska självklart att utan lönekartläggningar är det betydligt svårare att uppmärksamma orättfärdiga löneskillnader och åtgärda dem.

Vi ser också att fördelningen av föräldraledighet är ojämn i dag i Sverige. Det är tydligt att reformen att införa pappamånader fick stor effekt i att jämna ut skillnaderna mellan kvinnor och män. Men trots det väljer regeringen att inte gå vidare och avsätta fler pappamånader för att uppmuntra fler pappor att vara hemma med sina barn en större del av föräldraledigheten.

Från Miljöpartiets sida ser vi det som ett problem och föreslår att man ska tredela föräldraledigheten så att en tredjedel går till varje förälder och en tredjedel kan användas fritt. Från regeringshåll hör man snarare tongångarna att de nuvarande pappamånaderna ska tas bort.

Regeringen har också avbrutit det arbete som tidigare bedrevs för att ge rätt till heltid för alla de tiotusentals kvinnor som ofrivilligt arbetar deltid runt om i Sverige i dag. Regeringens politik för oss alltså längre bort från ett jämställt samhälle, vilket vi djupt beklagar.

Fru talman! Ekonomi är helt centralt i jämställdhetsarbetet. En egen lön och egen försörjning handlar i grunden om möjlighet till självständighet och frihet. En lägre värdering av kvinnors arbete och yrkesval gör att kvinnor begränsas i löneutveckling, ges sämre karriärmöjligheter och får lägre pension än män. Vi vet också att kvinnors lägre löner spiller över i familjernas prioriteringar så att kvinnor tar ut mer av föräldraledighet och ledighet för vård av sjuka barn. Det i sin tur gör det svårare för kvinnor än för män att göra karriär.

Åtgärder för jämställda löner är därför helt avgörande för att vi ska kunna nå ett jämställt samhälle. Enligt Statistiska centralbyrån är kvinnors löner, sett till hela arbetsmarknaden, 84 procent av männens löner. När en man tjänar en hundralapp tjänar en kvinna alltså i genomsnitt drygt 80 kronor. Det är en oacceptabel skillnad i ett modernt land som Sverige.

Prot. 2011/12:52
20 december

*Samhällsekonomi och
finansförvaltning*

Ungefär hälften av den här löneskillnaden kan förklaras av att kvinnor och män har olika utbildning, befattningsgrad, olika arbetstid och finns inom skilda yrken. Men även om dessa skillnader räknas bort återstår fortfarande en löneskillnad mellan kvinnor och män på 7 procentenheter som inte kan förklaras på annat sätt än att traditionellt kvinnliga arbeten värderas lägre än mäns arbeten. Det här är ett mönster vi måste göra allt för att bryta.

Ser man till den del av arbetsmarknaden som styrs av det politiska systemet, staten och landets kommuner och landsting, finns också där motsvarande löneskillnader. Löneskillnaden i kommunerna ligger på ca 1 procent medan det i staten handlar om ungefär 6 procent i löneskillnad. Här har vi som politiker ett direkt arbetsgivaransvar för de anställdas arbetsvillkor och lön. Genom att skjuta till mer resurser för att höja kvinnors löner i statlig verksamhet kan staten föregå med gott exempel och leda vägen för att utplåna löneskillnaderna mellan män och kvinnor.

Det är av den anledningen vi från Miljöpartiets sida i vår budgetmotion, som kallas *Ansvar för framtiden*, har föreslagit att det i statsbudgeten ska avsättas 150 miljoner kronor varje år för att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor i den statliga verksamheten.

Miljöpartiet vill avskaffa den könsrelaterade lönediskrimineringen på arbetsmarknaden. Men då gäller det också att arbetsmarknadens parter tar sitt ansvar. Men staten har ett övergripande ansvar att gå före och leda utvecklingen mot jämställda löner. Hur ska det övriga samhället kunna lita på våra vackra ord om jämställdhet om vi inte visar också i ekonomiska prioriteringar att vi menar allvar?

Regeringspartierna hävdar i sitt utlåtande som svar på våra motioner att utvecklingen går åt rätt håll och föreslår inga nya åtgärder för att minska löneskillnaden mellan män och kvinnor i statlig tjänst. Det anser vi är en väldigt passiv hållning, och jag beklagar att regeringen inte har högre ambitioner på jämställdhetsområdet än så.

Fru talman! Eftersom riksdagen tidigare under hösten har slagit fast ett utgiftstak för utgiftsområde 2 hindrar det oss från att genomföra vår politik fullt ut. Vi har högre ambitioner än regeringen på området. Men eftersom det skulle överskrida den nivå riksdagen har fastslagit kan vi inte föreslå det som ett skarpt beslut.

Eftersom jämställdheten är ett väsentligt område för Miljöpartiet väljer jag att i stället för en reservation lägga fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik på området. Det är en politik som på allvar tar steg för att minska ojämställdheten mellan män och kvinnor i Sverige.

Anf. 2 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! För första gången i modern tid, inom två år, blir antalet nyutträdande ungdomar lägre än åldersavgångarna från arbetsmarknaden på riksplånet. Det är den första indikatorn på att tillgången på arbetskraft är på väg att begränsas i landet. Under tidigare årtionden har antalet nyutträdande alltid varit betydligt högre än åldersavgångarna. För att bibehålla nuvarande försörjningsbörda per person måste antalet personer i arbete öka med 330 000 fram till år 2025. 40 000 träder till, men vi har 260 000 långtidsarbetslösa 2013. Det finns alltså människor som kan och vill jobba men som behöver utbildning.

Den kommande generationsväxlingen på arbetsmarknaden har diskuterats under lång tid. Nu är de stora pensionsavgångarna här, men inte mycket har blivit gjort för att möta utmaningarna. Velfärdsverksamheterna inom kommunsektorn har högst antal pensionsavgångar och har redan i dag svårt att få tag på utbildad arbetskraft. På grund av de brister som finns inom äldre- och barnomsorg arbetar många, framför allt kvinnor, deltid. Ca 70 procent av all omsorg till äldre som bor hemma ges av familj, släkt och vänner. Av denna anhörigvård står kvinnorna för ca 70 procent. Ca 100 000 kvinnor har gått ned i arbetstid eller har slutat jobba helt på grund av detta.

Ca 1,6 miljoner människor kommer att lämna arbetsmarknaden av åldersskäl fram till 2025. För kvinnor finns en stor obalans mellan tillträddande och åldersavgångar. Det hänger samman med att kvinnor har ett lägre arbetskraftsdeltagande och lämnar arbetsmarknaden tidigare än männen. Gapet mellan tillträddande och åldersavgångar bland kvinnor växer successivt ända fram till år 2018, då det är som störst. För männen uppstår inget liknande gap, utan tillflödet balanserar i stort sett åldersavgångarna under perioden fram till år 2025.

Fler kvinnor skulle alltså kunna delta i arbetslivet. Här finns stora outnyttjade möjligheter, framför allt i gruppen utlandsfödda kvinnor men också bland alla de kvinnor som tvingas arbeta deltid i dag.

De senaste årtiondena har det demografiska tillskottet i arbetskraften uppgått till ca 15 000–25 000 per år. Men kommande årtionden ändras förutsättningarna drastiskt. Den demografiska effekten på arbetskraftsutbudet kommer att sjunka till 2 500 per år i genomsnitt. Vissa år kommer tillskottet till och med att vara negativt.

Det finns stora regionala skillnader i antal pensionsavgångar och ny arbetskraft till arbetsmarknaden. Lägst åldersavgångar fram till år 2025 har Solna med 27 procent. Högst har Övertorneå med drygt 49 procent, tätt följt av Överkalix, Ljusnarsberg, Gullspång och Pajala.

Nästan alla skogslän, som mitt eget hemlän Gävleborg, Norrbotten, Västernorrland och Värmland liksom Kalmar och Gotland beräknas få stora åldersavgångar inom den offentliga tjänstesektorn.

Störst antal åldersavgångar sker generellt i kommuner med mindre än 12 500 invånare. Lägst andel åldersavgångar har storstäderna. 13 kommuner har fler pensionsavgångar enbart inom den offentliga sektorn än nytillskottet av ungdomar på arbetsmarknaden. Hit hör till exempel Berg, Kramfors, Åsele, Pajala, Boden och Strömsund.

Fru talman! Det är dags att ta ett helhetsgrepp, och det finns möjligheter. En ökning av det genomsnittliga arbetskraftsdeltagandet bland utlandsfödda till den nivå som råder i en kommun med högst arbetskraftsdeltagande bland utlandsfödda motsvarar ett arbetskraftstillskott på ca 200 000 personer.

Skillnaden mellan kvinnors och mäns sysselsättningsgrad uppgår i dag till hela 5,5 procent. Sysselsättningsgapet indikerar att en ökning av kvinnors förvärvsfrekvens är helt avgörande för den framtida personalförsörjningen.

Men för att locka fler att arbeta i välfärden behövs också andra åtgärder – bättre arbetsvillkor, mer inflytande och demokrati på arbetsplatserna, mer kompetensutveckling, högre löner och slut på delade turer. Det

finns till och med kommuner som i dag har tredelade turer. Det behövs också en lagstiftning om rätt till fasta jobb på heltid.

I detta läge har regeringen valt att dra ned på antalet arbetsmarknadsutbildningar med 75 procent och på komvux med 18 procent. Man drar nu även ned på antalet högskoleplatser, det vill säga precis helt tvärt emot vad som behövs för att möta den stora generationsväxlingen på arbetsmarknaden. Dessutom ökar antalet elever som går igenom gymnasieskolan utan fullständiga betyg.

Vänsterpartiet har i stället föreslagit fler i arbetsmarknadsutbildningar, fler lärare i grundskolan och utbyggda yrkesutbildningar och komvux. Vi har också föreslagit att man ska inleda en generationsväxling på arbetsmarknaden.

Vi ska ta till vara den kompetens som finns bland de äldre anställda. Därmed tycker vi att staten skulle kunna stå för halva lönekostnaden för äldre anställda om företaget eller kommunen tidigarelägger en anställning av en yngre person.

Vänsterpartiet menar nu att det är dags att ta ett övergripande ansvar i frågan och vill tillsätta en personalförsörjningskommission med uppdrag att föreslå åtgärder och insatser för att lösa personalförsörjningen inom välfärdsverksamheterna i hela landet. Kommissionen bör bestå av företrädare för kommuner och landsting, de fackliga organisationerna, forskare inom arbetsmarknads- och genusfrågor och företrädare för de politiska partierna. Vi menar att det till kommissionen bör knytas organisationer som arbetar med landsbygdsfrågor eftersom det ser väldigt olika ut beroende på om man befinner sig i storstad eller på landsbygd. Just på landsbygden behövs en rad insatser för att skapa bättre förutsättningar för att hela landet ska leva. Till det hör självfallet frågan om personalförsörjning.

Därmed yrkar jag bifall till vår reservation om personalförsörjningskommission – jag tror att det är reservation nr 2.

Anf. 3 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna i betänkandet *Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning*.

Efter en resa i Italien och Grekland för någon månad sedan som var fullspäckad med möten med politiker, centralbanker, IMF och många andra blev det allt tydligare för mig varför vissa av de här länderna har en tuff resa framför sig. Det finns många uppenbara förklaringar, som att de har låtit utgifterna skena, de har inte tagit tag i grundläggande behov av strukturreformer med mera.

I mötet med en del grekiska parlamentariker från olika partier insåg jag också att det politiska motståndet mot att på allvar ta itu med problemen är stort. En annan viktig orsak till att deras resa kommer att bli tuffare än den resa vi upplevde under 90-talet är att de inte har lika väl fungerande institutioner som vi har. I Sverige tror jag att det hade varit en omöjlighet att Skatteverket skulle gå ut i en massiv demonstration och barrikadera Finansdepartementet så att tjänstemännen inte kunde fullfölja sina arbetsuppgifter. Det skulle vi inte kunna tänka oss. Detta skedde i Grekland för bara några månader sedan. Jag vet att många där kallade det

för demokrati, och det är det säkert också. Men frågan är hur effektiv den typen av demokrati kan vara.

I Sverige, till skillnad från i Grekland och Italien, finns ett relativt gott förtroendekapital hos medborgare för olika myndigheter. Här ligger till exempel Skatteverket högt på listan över de institutioner som svenska folket har förtroende för. Skatteverket i Grekland och Italien tror jag knappast skulle hamna på en sjundeplats i en förtroendeliga, som Skatteverket gör i Sverige.

I Sverige finns också ett relativt stort förtroende mellan politiker och medborgare, mellan politiker och institutioner och vice versa. Det gör också att beslutsfattande underlättas i svåra tider.

Vad vill jag då säga med allt detta – att vi är fantastiska? Inte alls. Våra myndigheter har sina och vi politiker har våra fel och brister. I betänkandet nämner vi SCB:s kvalitetsbrister som har funnits tidigare. I budgetpropositionen redogör regeringen för olika åtgärder som har vidtagits för att komma till rätta med de kvalitetsbrister som SCB har uppvisat.

Jag tror ändå att de flesta av oss är överens om att Statistiska centralbyrån i Sverige fungerar väl i ett internationellt perspektiv. Jag ska kanske inte ens i sammanhanget jämföra SCB med den grekiska motsvarigheten, men jag tror att alla förstår vart jag vill komma.

Jag vill hävda att vi har en stark förvaltningspolitisk tradition i Sverige att vara stolta över. Vi är brett överens om att den offentliga förvaltningen har en central roll i Sveriges utveckling. Vi är överens om att en rättssäker och effektiv förvaltning stärker demokratin. Vi är måna om att förvaltningspolitiken fortsätter att utvecklas.

Fru talman! I dag behandlar vi den del av budgeten som berör just samhällsekonomi och finansförvaltning. Här ingår bland annat den statliga förvaltningspolitiken och viktiga funktioner som offentlig upphandling, statliga arbetsgivarfrågor, statistik och prognos- och uppföljningsverksamhet. Här finns också centrala myndigheter som Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket, Konjunkturinstitutet, SCB och Riksrevisionen.

Om allt det här som jag nyss räknat upp finns det väldigt mycket att säga, men eftersom tiden är knapp och både julen och andra betänkandebatter knackar på dörren vill jag bara lyfta fram några särskilda delar som vi i utskottet lyft fram i vårt ställningstagande.

Det finns två övergripande mål för det här utgiftsområdet. Det ena handlar om förvaltningsområdet och det andra om det finansiella systemet.

Utskottet och riksdagen fattade i anslutningen till budgetpropositionen 2009 beslut om ett nytt mål för det finansiella systemet. Det handlar helt enkelt om att det finansiella systemet ska vara effektivt och tillgodosä såväl samhällets krav på stabilitet som konsumenternas intresse av gott skydd, något som är viktigt i dessa tider. För att följa upp detta föreslår utskottet att regeringen år 2014 ska återkomma till oss här i riksdagen med resultatskrivelser för 2012 och 2013 om just det här målet för det finansiella systemet.

Fru talman! Jag vill också lite särskilt lyfta fram en budgetpost där vi nu stärker en av myndigheterna avsevärt. Det är Finansinspektionen som får ökade medel eftersom kraven på Finansinspektionen när det gäller

Prot. 2011/12:52
20 december

*Samhällsekonomi och
finansförvaltning*

tillsyn, regelgivning, det internationella arbetet och statistik har ökat. Den här utvecklingen förutsätter både ökade resurser och en effektivare verksamhet. Under 2010 och 2011 ökades anslaget tillfälligt, och nu föreslår regeringen och utskottet att de här medlen ska tillföras permanent från och med 2012.

Fru talman! Jag ska inte förlänga den här debatten. Jag kan bara konstatera att det är glädjande att det i grunden finns en så samstämmig syn på betydelsen av en effektiv förvaltningspolitik, på fungerande myndigheter och ett effektivt och stabilt finansiellt system. Det har tjänat oss väl här i Sverige, och det kommer att tjäna oss väl i tider av hårda stormar som kan slå in mot oss i framtiden.

Anf. 4 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag vill ställa en fråga om en del av det som Elisabeth Svantesson pratade om, nämligen staten som arbetsgivare och arbetsgivarpolitiken. Det berör det som jag också lyfte fram i mitt anförande, nämligen jämställdhetsfrågan.

Jag hoppas att vi kan vara överens om att ekonomiska villkor är avgörande för att vi ska få en ökad jämställdhet mellan kvinnor och män i Sverige. Eftersom vi som politiker är ansvariga som arbetsgivarpart för dem som arbetar inom statlig verksamhet är det mycket väsentligt vilken politik man för för att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor.

Man kan konstatera att det går åt rätt håll när det gäller löneskillnader mellan män och kvinnor i statlig verksamhet. De minskar, men jag tycker att de minskar i en oroväckande långsam takt. Jag försökte göra en liten huvudräkning i bänken. De siffror som finns visar att löneskillnaderna har minskat från 17,7 procent år 2000 till ungefär 12,3 procent år 2010. Med den utvecklingen skulle vi inte nå jämställda löner förrän framåt 2030 eller 2040. Jag tycker att det är en takt som inte är acceptabel. Vi behöver fatta politiska beslut för att minska löneklyftan mellan kvinnor och män i statlig verksamhet.

Om inte staten visar att vi faktiskt menar allvar med att minska ojämställdheten mellan män och kvinnor kommer kanske inte heller resten av samhället att anpassa sig på det sätt som skulle behöva ske.

Min fråga till Elisabeth Svantesson är om hon delar uppfattningen att det behövs åtgärder för att minska ojämställdheten mellan män och kvinnor. Hur lång tid ska det behöva ta innan vi får jämställda löner i statlig sektor?

Anf. 5 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Per Bolund lyfter fram en otroligt viktig fråga. Det är glädjande att vi kan se att just den statliga sektorn är den mest jämställda sektorn i hela samhället. Målet är att löneskillnaderna ska vara noll. Det är det myndigheterna ska jobba efter. Om vi tar bort de mätbara skillnaderna finns det oförklarliga skillnader på 1,4 procent i dag. Dessa 1,4 procent ska bli noll. Detta har sakta sjunkit år för år, men jag tror att det var ett avbrott någon gång under 2000-talet. Så ska det fortsätta att vara.

Myndigheterna och hela den statliga sektorn har ett mycket tydligt mål, nämligen att jobba mot full jämställdhet. Man ska ha samma lön för samma jobb. Det ska inte finnas några oförklarliga skillnader över huvud

taget. Jag tycker att det målet räcker i det här läget. Vi är mycket tydliga mot myndigheterna, och jag tror att det är så vi ska fortsätta att jobba.

Jag tycker också att det är glädjande att andelen kvinnliga chefer ökar kraftigt i staten. Det är fortfarande alldeles för dåligt, men under 2010 anställde regeringen 31 myndighetschefer – det är ändå viktigt hur det ser ut på toppen – och 16 av dem var kvinnor. Det tycker jag är glädjande. Så förväntar jag mig att regeringen ska fortsätta att arbeta när det gäller myndighetscheferna, och jag förväntar mig att myndighetscheferna därefter ska fortsätta att arbeta på den tydliga linje som vi har slagit in på och som jag tror att vi är väldigt överens om här i Sveriges riksdag.

Anf. 6 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag gläds åt att vi gemensamt ser problembilden och att någonting behöver göras. Sedan kan jag tycka att de åtgärder som Elisabeth Svantesson föreslår är bra men inte tillräckliga. Vi vet alla att offentlig verksamhet över huvud taget, och det gäller även statlig verksamhet, inte har hur mycket ekonomiska resurser som helst. Om arbetsgivaren vill höja kvinnors löner kommer det att gå ut över andra verksamheter. Ett sätt att möta det är att från politiskt håll skjuta till extraresurser. I vår budgetmotion föreslår vi att man skjuter till 150 miljoner kronor som ska satsas på en rejäl höjning av kvinnors löner i statlig sektor.

Jag delar inte riktigt Elisabeth Svantessons uppfattning att staten är den sektor som ligger bäst till i samhället. Enligt de siffror som jag har sett – det verkar som om det beror en del på hur siffrorna tas fram – ligger kommunerna före, och staten ligger faktiskt ganska långt efter kommunsektorn när det gäller jämställda löner. Vi behöver inte käbbla om det. Vi kan konstatera att läget inte är tillräckligt bra som det är i dag, utan det behöver göras mer. Vi tycker att ett tillskott av resurser visar att vi politiker prioriterar jämställda löner högt. Vi tycker att det är synd att inte regeringen är beredd att gå in med mer resurser för att visa att vi från politiskt håll menar allvar. Det skulle vara ytterligare ett tydligt tecken till exempelvis förvaltningschefer i statlig verksamhet att kvinnolönerna behöver höjas för de statliga anställda.

Vad är problemet med att angripa detta genom att skjuta till pengar för få en rejäl höjning av kvinnolönerna, Elisabeth Svantesson?

Anf. 7 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Det är ett sätt att arbeta med frågan. Låt mig säga något kort om kommunal och statlig verksamhet. Det är en enorm skillnad mellan de här två verksamheterna. Man har till exempel inte alltid möjlighet att jobba heltid i den kommunala sektorn, vilket kanske är det största jämställdhetsproblemet som många kommunpolitiker borde ta på mycket större allvar, precis som Ulla Andersson var inne på tidigare. Även vi här har naturligtvis ett ansvar att sätta ett tryck i den frågan.

När det gäller den statliga sektorn tror jag inte att det handlar så mycket om pengar. Det mätbara skiljer 1,4 procent. Det skulle man kunna täcka upp, men främst handlar det om det som man inte kan mäta. Hur uppmuntrar man kvinnor att våga ta andra befattningar? Hur uppmuntrar man kvinnor att ta plats? Hur ger man dem möjlighet till det? Vad finns det för strukturer som döljer sig?

Prot. 2011/12:52
20 december

*Samhällsekonomi och
finansförvaltning*

Jag har bara jobbat inom staten i sex år, men min erfarenhet är ändå att det här är ett arbete som pågår. Jag har jobbat med jämställdhetsplaner inom många myndigheter, på universitet och på vanliga myndigheter. Jag tror att vi är på rätt väg. Jag är inte säker på att det är just dessa 150 miljoner kronor som Miljöpartiet föreslår som skulle göra den stora skillnaden. Men jag tycker att det är positivt att vi är mycket brett överens om att det finns mycket kvar att göra. Vi fortsätter tills skillnaden är noll.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

7 § Allmänna bidrag till kommuner

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2011/12:FiU3
Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (prop. 2011/12:1 delvis).

Anf. 8 PIA NILSSON (S):

Fru talman! För oss handlar det här om välfärden och vilken färdriktning vi vill ha. För oss handlar det här om att skapa verktyg för en rättvis utveckling i hela landet och om solidaritet mellan Sveriges regioner så att en likvärdig service kan ges åt alla kommunmedborgare oavsett förutsättningar. För oss handlar det här om vilken politisk ambition vi vill ha för att skapa en bättre gymnasieskola och vilka startgropar vi vill gräva för att ge våra ungdomar chansen till en hoppfull framtid. För oss socialdemokrater handlar det här ärendet om allmänna bidrag till kommuner också om vilken politisk ambition vi vill ha för att undvika att sjukvården, äldreomsorgen, barnomsorgen och skolan ska styras av krassa vinstintressen framför medborgerliga behov. Grunden för ekonomin i kommuner och landsting utgörs av skatteintäkter, otvetydigt så, men de resurser vi anslår till de kommunala bidragen är det som kan göra skillnad.

Fru talman! I debatten för ett år sedan menade moderaten Göran Pettersson att regeringens budgetbeslut för 2011 låg helt rätt eftersom överskottet för den kommunala sektorn skulle landa på plus 7 miljarder. ”Det är väl ungefär den storleken på överskott som man kan tycka är en hälsosam marginal, så det känns tryggt”, sade Göran Pettersson då. Regeringen har hävdat 8 miljarder, Göran Pettersson 7 miljarder, men de har båda missbedömt läget. Överskottet blir bara 2 miljarder. Det finns ingen hälsosam marginal längre. Landstingen uppvisar dessutom ett underskott på 3 miljarder.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, tror inte att kommunsektorn fram till år 2015 kommer att nå målet om en god ekonomisk hushållning, det vill säga ett resultat motsvarande 2 procent av skatter och statsbidrag. Det är oroväckande. Nu väljer 26 kommuner och fyra landsting att höja skatten för 2012, och det ganska rejält.

Konsekvenserna av finanskrisen börjar märkas även i den kommunala sektorn. Läget är ovisst och orosmolnen hopar sig. När skatteintäkterna inte ökar, konjunkturstödet avvecklas och statsbidragen minskar med

anledning av den nya gymnasiereformen kommer läget för de kommuner som har det tufft redan i dag att försämrats åtskilligt.

SKL hoppas i sin prognos att läget kan förbättras under 2013, men den prognosen, fru talman, bygger på att skuldkrisen som det heter klaras upp under ordnade former. I annat fall ser utvecklingen betydligt mörkare ut, liknande den under 90-talskrisen då det tog 13 år för landstingen att återhämta sig.

Fru talman! Valfärden värnas bäst genom att så många som möjligt kommer i sysselsättning och ger skatteinkomster till kommuner och landsting. Det hävdar Alliansens ledamöter i utskottet och menar att arbetslinjen måste värnas och utvecklas. Så sant, men vad döljer sig bakom den retoriken?

Hur mycket värnar regeringen arbetslinjen när arbetslösheten tillåts ligga på rekordhöga nivåer år efter år oavsett konjunktur?

Hur mycket värnar regeringen arbetslinjen när utbetalningar av socialbidragen tillåts raka i höjden? Över 400 000 personer fick någon form av ekonomiskt bistånd förra året. Hälften fick det på grund av arbetslöshet. Det drabbar kommunernas ekonomi.

Hur mycket värnar regeringen arbetslinjen när 60 000 ungdomar saknar fullständiga gymnasiebetyg, när resurser till komvux skärs bort och antalet utbildningsplatser på högskolor och universitet kraftigt reduceras? Detta drabbar kommunernas ekonomi.

Hur mycket, fru talman, värnar regeringen egentligen arbetslinjen?

I stället påstår Alliansen i utskottsbetänkandet att oppositionens förslag skulle undergräva arbetslinjen och därmed valfärdens finansiering. Det är en allvarlig anklagelse som helt och hållet saknar belägg.

Till skillnad från Alliansen har vi socialdemokrater lagt fram en mängd förslag om bland annat förstärkta resurser till gymnasieskolan, om utbildningsvikariat, om traineeplatser, om fler platser till komvux och yrkesvux – förslag som är direktadresserade till landets kommuner och landsting som dessutom står inför en stor generationsväxling. Alliansen säger blankt nej till detta.

Vi har föreslagit förstärkta resurser till barnomsorg på obekvämt arbetstid för att underlätta vardagen för alla småbarnsföräldrar som jobbar kvällar, helger och nätter. Alliansen säger blankt nej till detta.

Vi har i vår budget presenterat ett förslag om stora satsningar på sommarjobb i kommunerna. Alliansen säger även nej till detta.

Det Alliansen däremot piggt bejakar är en nedskärning av statsbidraget till kommunerna med hänvisning till den nya gymnasieskolan. Kommunerna, fru talman, ska spara 675 miljoner kronor redan nästa år. Det är 1 400 lärartjänster vi talar om. Från år 2015 tvingas kommunerna spara nästan 2 miljarder. Det är 3 600 lärartjänster vi talar om.

Fru talman! Att sätta en ny gymnasiereform genom att undandra statsbidrag är inte seriöst. Regeringen hävdar att undervisningen kommer att effektiviseras genom större grupper, förenklad schemaläggning och ännu mindre komvux. Är det så vi får fler ungdomar att klara sina gymnasiestudier?

Min dotter började på gymnasiet i höstas. I hennes klass är de 33 elever – i alla ämnen. På matematiklektionerna, fru talman, kan ett antal elever sitta med handen uppräckt i 40 minuter och vänta på att få hjälp

Prot. 2011/12:52
20 december

*Allmänna bidrag
till kommuner*

från en lärare som ska räcka till för 33 elever. Det är många i den klassen som inte kommer att nå kunskapsmålen.

Regeringen skär ned på gymnasieskolan och lärarna samtidigt som allt fler elever hoppar av och hänvisas till en ungdomsarbetslöshet som bara växer och växer. Hur ansvarsfullt är det? Hur mycket värnar Alliansen arbetslinjen då?

Enligt Sveriges Kommuner och Landsting är det få kommuner som tror att det är möjligt att skära ned på resurserna till gymnasieskolan genom att ha större undervisningsgrupper. I stället kommer kommuner att skära ned på annan kommunal verksamhet, till exempel äldreomsorgen. Det kan inte vara rimligt att låta kommunerna plocka upp spillrorna av regeringens misslyckande på område efter område.

Fru talman! Vi socialdemokrater är inte negativa till alternativa driftsformer inom välfärden, men vi kan aldrig acceptera att privata ägare tar ut stora vinster genom att göra avkall på kvaliteten i sjukvården, i äldreomsorgen, i barnomsorgen och i skolan. Vårt medborgarvärde måste vara större än vårt marknadsvärde.

Vi kan heller inte acceptera utförsäljningar, avknoppningar och gräddfiler där företagens vinstintressen går före människors behov. Det behövs en lagstiftning om investeringsskydd så att skattefinansierad verksamhet inte slumpas bort till privata ägare till underpris.

Alliansen avslår förslaget och hänvisar till att gällande lagstiftning redan ger fullgott skydd. Kommunerna ska söka uppnå högsta möjliga pris vid en utförsäljning, och det ska inte vara möjligt att rikta erbjudanden till anställda. Men en mängd exempel visar att lagstiftningen inte följs och att det inte händer speciellt mycket när olagligheter begås. Det visar inte minst interpellationsdebatten mellan statsrådet Peter Norman och Anders Ygeman i början av året.

Trots upprepade lagbrott saknar Regeringsrättens dom betydelse om kommunerna väljer att strunta i att rätta sig efter domen. Stockholms stad kommer till exempel inte att ställas till svars för avknoppningar av hemtjänsten, vilka var olagliga. Detta visar med all tydlighet att det finns behov av en förstärkt lagstiftning kring försäljning och avknoppning av skattefinansierad verksamhet. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till vår reservation.

Fru talman! Alliansens företrädare brukar ofta påpeka att skillnaden mellan vårt förslag och regeringens om nivån på de allmänna bidragen till kommunerna är så liten att den knappt syns. Men om förslagen synas i sömmarna upptäcker man stora skillnader i de politiska ambitionsnivåerna.

Det handlar om vilken ambition vi vill ha för att skapa en gymnasieskola för alla, vilka möjligheter vi vill ge ungdomar så att de vågar ta språnget in i en hoppfull framtid. Det handlar om vilken ambition vi vill ha för att undvika att sjukvården, äldreomsorgen, barnomsorgen och skolan ska styras av krassa vinstintressen framför medborgerliga behov.

De politiska ambitionerna spelar en avgörande roll. De gör skillnad.
(Applåder)

Anf. 9 PER BOLUND (MP):

Fru talman! Kommunsektorn i Sverige har under de senaste åren haft en relativt god ekonomi. Förra året hade kommunsektorn till exempel ett

överskott på 18 miljarder kronor. Enligt beräkningar från Sveriges Kommuner och Landsting krymper dock överskottet för kommunsektorn i rasande takt och blir endast 2 miljarder kronor 2011.

Den här ekonomin är dessutom skevt fördelad mellan kommuner och landsting. Kommunerna beräknas i år få ett överskott på 5 miljarder, medan landstingen tvärtom visar på ett underskott på 3 miljarder kronor redan i år.

Det finns mycket som pekar på att den ekonomiska situationen för kommuner och landsting kommer att försämrats ytterligare framöver. Den ökande oron i den europeiska ekonomin och världsekonomin, som leder till sänkta skatteintäkter i Sverige, kommer också att spilla över på kommunernas och landstingens ekonomi.

Förutom att kommunekonomin dras ned av den ekonomiska oron i vår omvärld och den avstannande ekonomin i Sverige försämrats den också tyvärr direkt av regeringens politik. Ett exempel som vi har hört talas om är regeringens hantering av gymnasiereformen, Gy 2011, som enligt Sveriges Kommuner och Landsting kommer att leda till att kommunerna tvingas spara flera miljarder kronor under de närmaste åren.

Anledningen till det är att regeringen räknar med orealistiska effektiveringar och därför drar ned på stödet till kommunerna. Det handlar om 675 miljoner kronor redan nästa år, och det stiger snabbt till nästan 900 miljoner kronor 2013, nära 1,4 miljarder kronor 2014 och nästan 2 miljarder från och med 2015. Sveriges Kommuner och Landsting menar tvärtom att kostnaderna kommer att öka genom reformen och anser att regeringen borde kompensera kommunerna för detta i stället för att skära ned.

Förutom att gymnasiereformen enligt många bedömare kommer att kosta pengar för kommunerna kommer enligt regeringens egna prognoser arbetslösheten att öka ytterligare under kommande år från en redan hög nivå. Detta minskar självfallet skatteinbetalningarna till kommunerna. Men det kommer också att öka kommunernas kostnader för försörjningsstöd. Anledningen till det är att regeringen har försämrat trygghetssystemen, så att en stor del av befolkningen inte längre omfattas av dem.

Av dem som får försörjningsstöd från kommunerna i dag är ungefär 40 procent arbetslösa som står utanför arbetslöshetsförsäkringen. Ungefär 20 procent är sjuka som saknar ersättning från sjukförsäkringen. Enligt Konjunkturinstitutet ökade antalet personer som sökte ekonomiskt bistånd från kommunerna från 80 000 år 2006 till 94 000 år 2010. Det är en stor ökning. Men Konjunkturinstitutet bedömer att antalet kommer att öka ytterligare, till uppåt 100 000 personer redan nästa år.

Det här gör självklart att kostnaderna för kommunerna skjuter i höjden. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd har enligt regeringens egna siffror ökat med 20 procent på fyra år, mellan 2005 och 2009. Det ser ut som att den ökningen kommer att fortsätta. Sammantaget kan denna utveckling leda till att Sveriges kommuner kommer att förlora många miljarder under de kommande åren i minskade intäkter och ökade utgifter.

Under de tidigare krisåren, 2008 och 2009, såg vi hur landets kommuner och landsting tvingades göra stora neddragningar i sina verksamheter. Det handlade om nedskärningar inom äldreomsorgen, kultursektorn, vuxenutbildningen, grundskolan, förskolan och hälso- och sjukvår-

Prot. 2011/12:52
20 december

*Allmänna bidrag
till kommuner*

den. Särskilt växte det som brukar kallas ”tysta varsel”. Det handlar om de tusentals visstidsanställda människor inom vård och omsorg som har haft osäkra anställningar och inte längre får fortsatt jobb när kommunernas ekonomi försämras.

Vi såg under de tidigare krisåren att när läget hade blivit tillräckligt allvarligt och när vi från oppositionens sida hade klagat tillräckligt mycket sköt regeringen till slut till totalt 17 miljarder kronor i tillfälligt stöd till kommunerna. Problemet var bara att stödet kom så sent och efter att regeringen sagt nej så många gånger att kommunsektorn redan hade planerat och tvingats genomföra nedskärningar. Man hade tvingats rusta för sämre tider, avskeda personal och försämra välfärden för medborgarna.

Kommuner och landsting behöver långsiktiga förutsättningar för sin planering. De har svårt att använda den typ av kortsiktiga stöd som regeringen till slut gav för anställningar. Det innebär att när regeringen vägrade ge besked till landets kommuner tvingades de till slut att minska på personalen inom vård, omsorg och skola. Det här fick till följd att det främst var de äldre, de vårdbehövande och barnen som drabbades av den förda politiken.

Enligt regeringens egen bedömning har ungefär 22 000 personer fått lämna sina jobb i skola, vård och omsorg som en följd av den ekonomiska krisen sedan 2008 och regeringens brist på svar. En stor och viktig del av Sveriges välfärd utförs i landets kommuner och landsting, som nu drabbas hårt av finanskrisen, den svaga konjunkturen och den förda politiken.

Vi ser nu oroande tecken på att samma mönster som visade sig under 2008 och 2009 upprepas när vi åter ser ut att gå in i ekonomiskt svårare tider. Kommunernas ekonomi försämras som sagt redan i snabb takt. Inte heller denna gång kommer regeringen med några initiativ till ökade anslag till kommunerna. Om vi får en ny våg av uppsägningar i kommuner och landsting kommer det att påverka välfärden och ekonomin i Sverige negativt.

Den försämrade kommuneekonomin är särskilt allvarlig, för vi vet att mycket av välfärden som alla här inne säger sig värna om och mycket av tryggheten i samhället skapas i kommuner och landsting. Tvingas kommunerna göra uppsägningar under nästa kris innebär det färre anställda i vården, längre köer och sämre vård för människor.

De vårdskandaler vi har sett genom upphandlingar, som Caremas drift av Koppargården i Stockholm, har pressats fram genom att kommunal ekonomi har tvingats göra nedskärningar. Jag oroas mycket av att en försämrad kommunal ekonomi kan göra att sådana skandaler blir mycket vanligare i framtiden. Det är någonting som jag inte anser vara acceptabelt.

Från Miljöpartiets sida anser vi att det gäller att försöka förutse konjunktursvängningar och försöka göra så att man inte när konjunkturen vänder nedåt tvingas göra akuta nedskärningar i kommuner och landsting. För att så tidigt som möjligt möta den försämrade ekonomi som vi nu ser komma i kommunerna föreslår vi från Miljöpartiets sida att staten ska skjuta till mer pengar till kommunsektorn redan nu.

Vi tillför i vårt budgetalternativ ungefär 15 miljarder kronor i ökade resurser till kommunsektorn mellan 2012 och 2014. Det är 5 miljarder

kronor genom det generella statsbidraget i breda satsningar som inte är specificerade och 10 miljarder kronor i riktade satsningar på framför allt utbildning men också investeringar i bland annat kollektivtrafik. Den höjning av det generella statsbidraget som vi föreslår skulle kunna ge 12 500 nya jobb i offentlig sektor om det slog fullt ut i anställningar.

Vi beklagar att regeringen prioriterar annorlunda. Med regeringens politik tillåts kommunsektorns ekonomi att fortsätta att försämrats, vilket i slutändan kan drabba dem som är mest utsatta i vårt samhälle: de sjuka, de vårdbehövande och barnen. Det är inte en acceptabel utveckling som vi ser det.

Fru talman! Eftersom riksdagen redan tidigare har beslutat om ramar för utgiftsområdena begränsas de utgifter som vi kan ge till kommunsektorn i budgeten. Därför ryms inte vårt förslag om ökade satsningar på kommunerna inom den ram som är beslutad. Enligt de budgetregler som vi gemensamt har slagit fast kan jag inte reservera mig till förmån för Miljöpartiets förslag utan väljer att redovisa vår politik och våra prioriteringar för kommunsektorn i ett särskilt yttrande.

Anf. 10 GÖRAN PETTERSSON (M):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i finansutskottets betänkande.

Betänkandet handlar om ett kanske inte alltför spännande område, om man tittar på vad det formellt handlar om: de allmänna bidragen till kommunerna. Men samtidigt går det inte att debattera de allmänna bidragen till kommunerna utan att tala om hela kommun- och landstingssektorn och de viktiga tjänster som utförs där. För det är trots allt så att de stora huvuddelarna av välfärdssektorn och de saker som utförs finns inom ramen för kommuner och landsting. Det är ofta vi i den här kammaren fattar beslut och debatterar om den här verksamheten, men till syvende och sist är det i kommunerna och landstingen man genomför verksamheten, och där finns också de valda företrädare som har ansvaret för verksamheten.

Denna sektor omsätter i stort sett 800 miljarder kronor och har vida arbetsuppgifter. I huvudsak finansieras verksamheten över kommunalskatten, dels den till primärkommunerna, dels den till landstingen. Det innebär att besluten över ambitionsnivån i allt väsentligt fattas i andra sammanhang än här i riksdagen.

Tittar vi ut över Kommun- och landstingssverige ser vi att det ser olika ut. Sverige är olika. Det är inte samma majoritet överallt i landet. Majoriteten ser inte ut som här i riksdagen. Det är olika koalitioner. Olika församlingar kommer fram till olika beslut om ambitionsnivån.

När man lyssnar på debatten här i riksdagen får man en känsla av att Sverige är indelat i två mycket tydliga block – ett block som verkar vilja dra ned på allt och att välfärdstjänsterna ska gå på svältnivå och ett annat block med generösa budgetar som skulle vilja ha ett annat Sverige om man bara fick bestämma. Men i kommun- och landstingssektorn ser det inte ut så. Ungefär hälften av kommunerna styrs av koalitioner där Socialdemokraterna ingår. I utvärderingar av hur mycket man satsar på välfärdstjänster finns det inget tydligt mönster att de partier som är i opposition här i riksdagen som majoritet i kommuner och landsting skulle föra en väsentligen annan politik.

Prot. 2011/12:52
20 december

*Allmänna bidrag
till kommuner*

Jag har några kommentarer till det som har varit uppe i debatten här i dag.

Till Pia Nilsson vill jag säga att det är hedrande att någon läser in sig så noga på de tidigare debatterna i det här sammanhanget. Hon hade en kommentar om att jag för ett år sedan gjorde en bedömning av läget när det gällde hur överskottet skulle vara. Jag har tydligen legat 5 miljarder fel i den bedömningen för ett år sedan. Man ska då beakta att den här sektorn omsätter 800 miljarder kronor, så differensen är mindre än 1 procent. Jag kan konstatera att det nog var fel på prognosen, men om man jämför med andra prognoser som har gjorts på ett års sikt kan man nog ändå vara ganska nöjd om man inte har mer fel än 1 procent.

Jag skulle också vilja lyfta fram H C Andersens *Den fula ankungen*. I den finns det en passage där ankamman beskriver för den fula ankungen hur stor världen är. Den fula ankungen tror att det bara är den lilla pölen där man själv är som är världen, och andmamman tydliggör att världen är mycket, mycket större: Den går bortom pölen, ända bort till ladugården där borta. Saken är ju den att de båda hade fel. Världen är ännu mycket större.

När Pia Nilsson framhåller att regeringens bedömningar för ett år sedan inte har hållit exakt när det gäller utfallet vill jag påpeka att världen är mycket större än Sverige, och det har hänt saker i världen under det senaste året. Vi har i det närmaste en ekonomisk kollaps i Europa och i USA. Att då tro att Sverige skulle förbli opåverkat och att prognoserna skulle stämma ned på tredje och fjärde värdesiffran är väldigt naivt.

Prognoser är prognoser. Så sent som i dag har Riksbanken meddelat en ny styrränta. Om vi tittar på de prognoser som Riksbanken gjorde för ett år sedan kan vi konstatera att inte heller de har haft helt rätt. Men bara för att det är svårt att göra prognoser ska man inte sluta att göra dem.

Per Bolund lyfter fram behovet av långsiktiga förutsättningar. Det är mycket viktigt. Vi tar i betänkandet upp att regeringen har fått levererat till sig en utredning som heter *Spara i goda tider*, som behandlar just den frågan. Utredningen lyfter fram att man ska ge verktyg till kommuner och landsting så att de har möjlighet att spara i goda tider för att jämna ut konjunktursvängningarna.

Det är helt rätt som Per Bolund säger att många tjänster som levereras inom kommuner och landsting inte ska påverkas av konjunkturen. Bara för att det är lågkonjunktur ska man inte lära sig mindre i skolan, och det ska inte vara sämre omsorg i barnomsorgen för att det är lågkonjunktur. Inte heller ska man lägga till kurspaket i grundskolan för att det råkar vara högkonjunktur.

Det är fullt klart att det behövs instrument. Utredningen är lämnad till regeringen, och regeringen kommer att återkomma.

En annan fråga som behandlas i betänkandet är privata aktörer i skattefinansierad verksamhet. Det är en fråga som är mycket svår och som ibland debatteras i ganska högt tonläge. Det är viktigt att komma ihåg att det i det här parlamentet finns en ganska bred enighet om att vi i det här landet har marknadsekonomi och att marknadsekonomin har tjänat oss väldigt väl.

Marknadsekonomi innebär att vinst har varit en drivkraft i mycket av utvecklingen. Jag tror, eller rättare sagt jag är övertygad om, att vi inom välfärdssektorn måste vara noga med att inte säga nej till utveckling och

innovation. Om vi ska kunna ha kvar en välfärdssektor som levererar god kvalitet och som vi har råd med – betänk det som var uppe i förra debatten, om hur det ser ut på personalförsörjningssidan – måste vi även i välfärdssektorn ha en utveckling. Hur den utvecklingen åstadkoms så att man minimerar den negativa sidan av den är en stor utmaning, men om man säger nej till marknadsekonomin och marknadseffekterna tror jag att man hamnar väldigt fel.

Här kommer lite oroande signaler från Socialdemokraterna. De svenska Socialdemokraterna har varit ett av världens framgångsrikaste vänster-center-partier. Det har man varit för att man inte har sagt nej till marknadsekonomi. Man har bejakat marknadsekonomi. Nu är det viktigt att det inte blir någon vänstersväng, så att man ger sig ut på en populistisk ökenvandring. De stora förlorarna på det skulle bli de som är i behov av välfärdstjänsterna.

Det har tagits upp ett antal andra frågor, och jag är den första representanten för Alliansen att gå upp i denna debatt. Jag inser att några har begärt replik på mig, men jag vill citera en historia till. Det här är den lilla bocken Bruse. Det kommer en större senare. Om det är någon fråga som ni tycker vore mer välriktad till någon annan än till mig kan ni spara den.

(Applåder)

Anf. 11 PIA NILSSON (S) replik:

Fru talman! När det gäller differensen i prognosen kan jag bara konstatera att ni gjorde fel igen.

Göran Pettersson säger att detta med att ge bidrag till kommuner inte är ett alltför spännande område. Han verkar mena att den kommunala verksamheten bedrivs ute i kommuner, så den ska vi inte ägna för mycket tid åt i Sveriges riksdag. Tror verkligen Göran Pettersson att regeringens politik och de beslut som fattas här inte påverkar kommuner och lands-ting? Det handlar om den fallerade arbetsmarknadspolitiken och om utbildningspolitiken, som man undrar vart den har tagit vägen.

Gymnasiereformen innebär att kommunerna nästa år ska spara 675 miljoner. Det är i allra högsta grad ett tydligt exempel på hur riksdagsbeslut påverkar kommunerna.

Det är 60 000 gymnasieelever som saknar fullständiga betyg. Den här regeringen tycker trots det att man ska lägga ytterligare börda på kommunerna och dra ned lärarresurserna och göra grupperna ännu större. Jag undrar just vad eleverna som sitter på åhörarläktaren här tycker om det.

Vilket ansvar tar Göran Pettersson för att skapa jobb? Det står mycket om arbetslinjen i betänkandet. Vad är det för arbetslinje Göran Pettersson företräder när han faktiskt sätter käppar i hjulet för våra gymnasieelever när det gäller att få en gymnasiekompetens så att de kan gå vidare. Både du och jag vet att utan gymnasieutbildning är man hänvisad till arbetslöshet – en arbetslöshet som redan i dag slår alla rekord och som dessutom har ökat sedan ni tillträdde regeringstaburetten 2006. Vad kommer Göran Pettersson och regeringen att göra åt detta?

Anf. 12 GÖRAN PETTERSSON (M) replik:

Fru talman! Låt mig klarlägga. Jag sade: det här betänkandet. Det här betänkandet hanterar de allmänna bidragen till kommunerna. Det innebär

framför allt de omfördelningar som görs i form av skatteutjämnningar. Riksdagen fattar också ett antal andra beslut om pengar till kommuner och landsting. De fattas i respektive utskotts betänkande. Frågorna ska ses i det sammanhanget.

När Pia Nilsson läser det här årets debatt inför nästa års debatt hoppas jag att hon använder en överstrykningspenna och stryker för de stycken i mitt anförande där jag talar om att kommuner och landsting är den viktiga delen i välfärdssektorn. Den utgör den stora delen av pengarna och verksamheten inom området.

Sedan är det frågan om samspelet mellan riksnivå och kommunal nivå. Riksnivån sätter ibland upp spelreglerna och gör ibland omfördelning av pengarna. Men i det här betänkandet som vi debatterar här och nu, utgiftsområde 25, är det fråga om de allmänna bidragen. Vi hamnar på liknande siffror eftersom mycket är fördelat enligt nyckeltal.

Sedan skiljer det sig på några saker. Socialdemokraterna skickar med några uppgifter till och lite pengar till dem. Det står er fullt fritt att göra så i ert förslag.

Anf. 13 PIA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Jaha! Göran Pettersson viftar bort våra förslag med ett jaha, så kom det lite extra där, så skickar ni med lite pengar här.

Det handlar om drygt 2 miljarder, och det är pengar som kommer att göra skillnad för de gymnasieelever som sitter och lyssnar på debatten nu, för de gymnasieelever som eventuellt lyssnar på debatten någon annanstans och framför allt för de gymnasielärare som riskerar att förlora sina jobb. Det är en skillnad, Göran Pettersson. 2 miljarder gör en skillnad.

I de här 2 miljarderna har vi lagt in en stor satsning på sommarjobb åt ungdomar från årskurs 9 fram till och med alla årskurser i gymnasiet. Det har ni sagt nej till. Ni tycker inte att det behövs.

Vi säger också att vi vill satsa på barnomsorg på obekväm arbetstid. Det har ni också sagt nej till. Det möjliggör för föräldrar som jobbar vardagskvällar, helger och nätter att faktiskt jobba mer. Det gäller framför allt många ensamstående som är beroende av barnomsorg även på obekväm arbetstid. De har inte en chans att få det i den utsträckning de borde i dag. Det säger ni också nej till.

Vilka politiska ambitioner har Göran Pettersson, Moderaterna och alliansregeringen när ni faktiskt sätter käppar i hjulet för gymnasieeleverna att utvecklas och få jobb framöver? Ni sätter käppar i hjulet för ungdomarna att få sommarjobb i större utsträckning än i dag. Ni sätter också käppar i hjulet för barnomsorg på obekväm arbetstid, som skulle kunna växa betydligt mer.

Vad vill egentligen alliansregeringen med kommunala och landstingskommunala sektorn? Tycker ni verkligen att det är så viktigt, eller är det bara tom retorik ännu en gång från Göran Pettersson?
(Applåder)

Anf. 14 GÖRAN PETTERSSON (M) replik:

Fru talman! En sådan här debatt blir lätt lite förvirrad och svår att följa. Det finns olika beslutsnivåer. Nu är vi i riksdagen och vi talar om de allmänna bidragen till kommunerna.

Många av de frågor som nu berörs har kommuner full beslutanderätt för. Jag är själv ordförande för barn- och skolnämnden hemma i Norrtälje. Där har vi så sent som för någon månad sedan fattat beslut om att ge möjlighet till barnomsorg på obekvämtid. Det är ett beslut som man får fatta på kommunal nivå och då göra en avvägning av de resurser som finns och vad man vill satsa på.

Om det gällde frågan vad Göran Pettersson tycker i frågan – om det nu skulle vara intressant – har han visat i handling hemma i sin kommun att han delar Pia Nilssons uppfattning i just frågan om barnomsorg på obekvämtid.

Jag tror att det är viktigt att vi försöker hålla isär nivåerna. Vi behandlar ofta frågor från EU. Då har vi en så kallad subsidiaritetsprövning. När vi sätter på oss den Sverigehatten är vi noga med att den högre nivån inte ska ned och detaljstyra den lägre nivån. Men det blir lite lustigt när vi helt plötsligt blir riksdagspolitiker. Då verkar det finnas en dragningskraft av att härifrån tala om exakt hur kommuner ska göra. Jag tycker att vi ska vara lite försiktiga där. Det är ett bra ledarskap att vara tydlig om vilken nivå som ansvarar för vad och sedan se till att ha ett bra regelverk och lita på de företrädarna. Då får vi leva med att de gör olika i Pajala, i Norrtälje eller i Höör.

Anf. 15 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag börjar med att välkomna att Göran Pettersson precis som jag uppskattar om det finns långsiktiga förutsättningar för kommuner och landsting att verka. Det är en bra grundläggande ambition. Sedan kan man diskutera huruvida regeringen verkligen bidrar till att ge sådana långsiktiga förutsättningar eller inte. Vi anser att det inte görs tillräckligt mycket.

Göran Pettersson hänvisar till en utredning som föreslår att kommunerna ska få spara överskott och därmed jämna ut konjunkturer. Det är någonting som vi välkomnar. Vi skulle gärna se att regeringen så snabbt som möjligt kommer fram med ett sådant förslag. Det vore bra.

Men det är inte en hel lösning för att ge kommunerna långsiktiga förutsättningar. Många kommuner har inte något överskott att fördela som kan sparas till sämre tider. Där kan vi se att det statliga stödet faktiskt kan göra stor skillnad för kommunerna. Jag redovisade i mitt anförande att de pengar som Miljöpartiet föreslår, de generella stöd vi har finansierat i vår budget, skulle ge 12 500 arbetstillfällen i kommuner och landsting så att man inte behöver göra sig av med personal.

Vi noterar också att finansministern har kritiserats av tunga ekonomer för att han inte i budgeten föreslår en stimulans av en vikande konjunktur med hjälp av till exempel infrastrukturinvesteringar eller i form av bidrag till kommuners och landstings verksamhet.

Vad är fel i tanken, Göran Pettersson, med att redan från början när man ser att konjunkturen börjar vika gå in och förstärka kommunernas ekonomi, just för att kunna värna välfärdstjänsterna och se till att kommuner och landsting inte börjar avskeda människor på grund av den ekonomiska kniven mot strupen? Varför är det en felaktig tanke?

Anf. 16 GÖRAN PETTERSSON (M) replik:

Fru talman! Att förutse konjunktursvängningar är inte helt enkelt. I utredningen som gjordes om att spara i goda tider för att ha i dåliga tider gjorde man en stor studie där man tittade på de gånger som man har försökt att göra en bedömning. Sedan lades beslutandeprocessen på, det vill säga trögheten som finns från att man vill en sak till att pengarna har gått igenom hela transaktionsmekanismen. Då konstaterade man att i många fall kom pengarna när konjunkturen hade svängt upp igen. Det gäller att ha korta beslutsvägar. Då är antagligen lösningen, precis som i andra sammanhang, att lägga beslutet så långt ned i organisationen som möjligt, inte att riksdagen först ska fatta beslut om tilläggsbudget för att sedan gå alla stegen nedåt och sedan kommunfullmäktigebehandling. Därför är lösningen som föreslås i utredningen bättre, det vill säga ett flexiblarare regelverk som gör det möjligt för kommunerna att bygga upp bufferten och att själva besluta om användandet.

Jag vill dock ge en varning. Per Bolund säger att det här inte fungerar vid underskott om det inte finns något överskott att spendera. Det är en helt riktigt analys; då fungerar det inte. Men då gäller det att återigen titta utanför den egna dammen och se på den eurokris som pågår. Det finns de länder som nu har hamnat i svårigheter. Det har de gjort för att de inte har haft ordning på de strukturella frågorna, inte har byggt upp något överskott att spendera. Så vill vi väl inte att våra kommuner ska göra?

Anf. 17 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag kan förstå att Göran Pettersson inte sätter 100 procent tilltro till bedömningar av hur konjunkturer ska utfalla framöver med tanke på Göran Petterssons misskalkyleringar av hur stort överskottet skulle vara i kommuner och landsting. Den beräkningen slog fel.

Man kan också konstatera att regeringen har försökt att gå in med pengar till kommuner och landsting, precis som Göran Pettersson pekar på, och det har skett alldeles för sent, på ett sätt som har gjort att pengarna inte har kunnat användas för att behålla anställda i välfärdstjänsterna i offentlig sektor.

Det är just det jag kritiserar just nu, att regeringen upprepar precis samma misstag en gång till. Man står och avvaktar och gör ingenting. Man väntar tills den ekonomiska konjunkturen verkligen har dippat nedåt.

Då är risken att precis det Göran Pettersson beskriver kommer att hända igen, att man kommer in med stödet för sent, så att man inte möter konjunkturen när den är som lägst utan att effekterna i stället kommer när konjunkturen håller på att vända. Det är just det jag föreslår att man ska undvika.

Men problemet är inte bara det, utan problemet är att regeringen gör precis tvärtom. Man försämrar kommunernas ekonomi aktivt i en tid då de flesta bedömare ändå räknar med att ekonomin kommer att gå ned, på global nivå men också i kommuner och landsting i Sverige.

Man ser hur arbetslösheten ökar med regeringens politik. Eftersom trygghetssystemen har försämrats innebär det att fler och fler blir hänvisade till försörjningsstöd som kommunerna tvingas betala ut. Och när kommunerna tvingas betala försörjningsstöd går det ut över andra verksamheter.

Man ser hur regeringen genomför en gymnasiereform och skär ned på stödet till kommuner och landsting på grund av det. Många bedömare, inte minst Sveriges Kommuner och Landsting, säger att det snarare kommer att öka kostnaderna och att kommunerna kommer att få en försämrad ekonomi på grund av regeringens politik – inte en förbättrad. Det är något som jag verkligen beklagar.

Från Miljöpartiets sida har vi precis motsatt inställning. Vi ser att ekonomin är på väg att försämras, och då vill vi så tidigt som möjligt gå in med stöd som gör att kommunerna kan behålla anställda och behålla sin välfärdsverksamhet.

Anf. 18 GÖRAN PETTERSSON (M) replik:

Fru talman! Det här blir en ganska intressant debatt. Det blir närmast teoretisk ekonomi – förmågan att bedöma konjunkturer.

Det är klart att om man är en renodlad keynesian, bokstavstrogen och teoretisk, då kan man tro att det går att sitta någonstans på Rosenbad och göra de här bedömningarna och dessutom se så långt fram i framtiden att man hinner före med hela riksdagsbehandlingen, med vår budgetprocess, den hanteringen, med beslut i riksdagen och ned till kommunerna och att alla beslut skulle kunna komma så att när man i Vaggeryd har klubbat igenom detta i kommunfullmäktige, då finns pengarna där precis för att möta den svängande konjunkturen.

Om man har den förmågan är man mycket användbar som rådgivare i Rosenbad. Och jag tror att man skulle kunna tjäna väldigt mycket pengar på finansmarknaden om man har den förmågan att förutse.

Det är tyvärr så att teorierna möter en praktikens bistra verklighet. Saker blir inte alltid så lättbedömda och möjliga att prognostisera.

Därför är det mycket viktigt att inte lägga besluten för högt upp. Det är mycket bättre att göra så som utredningen säger, ge befogenheter längre ned, så att den som också har att stå i skiten, när det inträffar, är den som har beslutanderätten över pengarna.

Flytta inte beslut uppåt i organisationen! För samma politik i Sveriges riksdag som ni för när ni talar om EU!

Anf. 19 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Så ska vi ha't! Men var ska vi ta't? Det är den grundläggande frågan för all kommunal verksamhet.

En annan grundläggande fråga är: Kan den kommunala ekonomin och landstingsekonomin utvecklas på ett avgörande annat sätt än den svenska ekonomin i dess helhet?

Man behöver inte vara Nobelpristagare i ekonomi för att kunna svara på den frågan, för svaret är nej. Det helt avgörande för den kommunala sektorns ekonomi är själva sysselsättningsgraden. Det är väldigt lätt att se det. Hur får kommuner och landsting sina pengar? Jo, till två tredjedelar är det skatteintäkter från de arbetande människorna.

Vi tar ut väldigt höga kommunala och landstingskommunala skatter i landet. På varje tjänad hundralapp tar kommunerna numera ut 20:66 kronor, och landstingen tar ut ungefär 10:90 kronor, något höjt, för skatterna höjs just i år på ett par ställen. Det är alltså uppåtriktat.

Sammanlagt är det ungefär 32 eller 33 kronor, ända upp till 33:50 kronor, som man får betala i någon kommun. Det är väldigt hög skatte-

belastning för vanliga medborgare som inte tjänar så mycket. Då ska man veta att kommunerna tar en väldigt stor del av det.

Samtidigt, fru talman, får vi väldigt mycket för de pengarna. Välfärden, i den mening som de flesta människor upplever den, är kommunal verksamhet. Det är sjukvård, skola, förskola, vägar och vad det nu är – alla dessa olika kostnadsposter.

Dess bättre är de svenska kommunerna genomgående mycket välskötta med högkompetenta medarbetare över lag. Det finns få undantag. Jag tycker att man ska säga att antalet kommuner som inte är välskötta här i landet är väldigt få. De medborgare som väljs till de kommunala församlingarna – landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige – har alla ett gemensamt: De ska sköta den kommunala ekonomin så gott det någonsin går inom de ramar som inte minst vi i riksdagen ställer upp för deras möjligheter att göra det.

Under förra året, fru talman, var det bara 17 kommuner i landet eller till och med 16 som gick med underskott. Ungefär 160 kommuner visade bättre resultat är någonsin. När man har så goda resultat är det klart att det någon gång går nedåt, och det kommer det säkert att göra nästa år för många kommuner, beroende på statsbidragsändringar och annat som kommer.

Men totalt sett – här måste jag något polemisera mot herr Bolund – kan man se, om man läser den fina skrift som säkert också herr Bolund har läst, nämligen *Om kommunernas och landstingens ekonomi – oktober 2011*, som man måste säga är en rafflande skrift, att prognoserna för de kommande åren, trots alla de bekymmer som finns, ändå är att i stort sett alla kommuner och landsting kommer att klara sig med överskott av icke betydande omfattning. Överskottet är inte alls så stort som 2,8 procent, som det var för 2010, men det är ändå över 1 procent, och det är ganska mycket i de här sammanhangen.

Fru talman! Under detta år har två viktiga utredningar om kommunernas ekonomi presenterats. Den ena, som jag själv hade tillfälle att sitta i, var Utjämningskommittén. Den bereds nu, som så mycket annat, i Regeringskansliet för att kunna träda i kraft 2013.

I den kommittén var vi eniga i många avseenden, möjligen eftersom vi var bundna av direktiven, att det inte fanns mer pengar, som alla oppositionspartier just nu anslår hej vilt, mest naturligtvis Vänsterpartiet, som anslår 19,6 miljarder utöver vad regeringen har föreslagit.

Det betyder inte att det inte kommer att ske stora saker i utjämnings-systemet. Men jag tror att det viktigaste som Utjämningskommittén föreslog var att vi ska slå fast att man ska kunna bo var som helst i landet även framdeles och kunna räkna med god social service. Vi ska också ha ett utjämningsystem när det gäller intäkter som gör att människor kan känna trygghet.

Jag tycker att vi i Utjämningskommittén på en punkt lyckades visa att det finns en skillnad mellan statistiken och verkligheten. Det är att ganska många välmående förortskommuner har väldigt höga inkomster – det gäller faktiskt också kommuner som har höga inkomster från industrier, som Gällivare och Kiruna. Det är höga inkomster, men kostnaderna ligger någon annanstans.

Detta är någonting som vi inte fullt ut kunde beakta med hänsyn till realiteten. Man ser nu också kommuner som får väldigt höga kostnader

för till exempel trafikinvesteringar som har gått upp under 2010. Detta är en oförmåga i själva utjämnningssystemet som regeringen bör fundera på.

Den andra utredning som kom, fru talman, heter *Spara i goda tider*. Det handlar om balanskravet. Det är viktigt för många kommuner att de kan se till att spara överskott och hantera dem på ett klokt sätt. Det nuvarande balanskravet är alltför snävt för många kommuner i det avseendet. Också denna utredning är under beredning, och man kommer säkert att komma fram till klokare förslag än vi har för närvarande.

Jag ska inte ta upp gymnasiereformen, för den har Sveriges Kommuner och Landsting rätt ut på ett bra sätt med hänsyn till demografin. Det som sägs här från talarstolen tar inte hänsyn till den demografiska utvecklingen. Det gör däremot Sveriges Kommuner och Landsting, för det måste man göra i varje kommun och landsting. Man måste se hur antalet elever utvecklas. Det är avgörande på den punkten. Det gäller också de äldre.

Men jag ska läsa vad Sveriges Kommuner och Landsting har skrivit den 14 oktober i år. Rubriken är: Kommunsektorn klarar skuldskrisen. Sedan står det:

Kommuner och landsting har förutsättningar att klara omvärldens ekonomiska oro relativt väl. Resultatet faller visserligen kraftigt jämfört med förra året, men det förklaras till stor del av engångskostnader och minskande statsbidrag. Totalt beräknas kommunsektorn få ett överskott på 2 miljarder.

Jag menar att det är det viktigaste, att vi kommer att kunna klara den allmänna välfärden också 2012, under förutsättning att vi klarar sysselsättningen, och det finns goda förutsättningar för det.

Anf. 20 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Gunnar Andrén började sitt anförande med att säga: Så ska vi ha't! Men var ska vi ta't? Det är en bra fråga när det gäller kommunernas ekonomi.

Gunnar Andrén hänvisar till de prognoser som Sveriges Kommuner och Landsting har tagit fram men glömmer eller bortser från de förutsättningar som ligger till grund för de prognoserna. Sveriges Kommuner och Landsting påpekar själva tydligt att de bygger på att eurokrisen kan hanteras snabbt och utan att det blir vidare problem. Det är svårt att sia om, men det finns, hävdar jag, ganska mycket som pekar på att det inte kommer att bli det här positiva utfallet utan att det kommer att fortsätta att vara en negativ påverkan på den europeiska ekonomin och därmed också på Sveriges ekonomi framöver. Därmed tror jag att man kanske ska rusta lite grann för sämre tider än vad som förutsägs i Sveriges Kommuner och Landstings prognoser.

Men frågan tycker jag ändå landar i hur mycket kommunerna och landstingen ska tvingas skära i sina verksamheter för att kunna hålla budgeten. Det finns krav på Sveriges kommuner och landsting att de ska hålla budgeten – de ska inte gå med underskott. Har man då försämrade intäkter kommer det att gå ut över verksamheterna.

Vi såg hur vi förlorade 22 000 arbetstillfällen i kommuner och landsting till följd av krisen 2008–2009. Då såg vi också tyvärr att regeringens insatser i form av konjunkturstöd kom för sent för att kunna ha verkan

Prot. 2011/12:52
20 december

*Allmänna bidrag
till kommuner*

och för att man skulle kunna bevara många av de arbetstillfällena. Det tycker jag är väldigt tråkigt.

Frågan till Gunnar Andrén är: Hur mycket tycker Gunnar Andrén att det är lämpligt att man skär ned den här gången, om konjunkturen viker vidare?

Anf. 21 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Ställer man frågan på det sättet måste man få ett enfaldigt svar. Det är klart att ingen i alliansregeringen eller i allianspartierna eller i något annat parti vill skära ned välfärden. Det är en enfaldig fråga. Jag har inget svar, för jag vill inte skära ned välfärden. Jag vill gå den andra vägen, herr Bolund. Vi ska upprätthålla god kvalitet och god service.

Det finns väl inget parti som har en ambition att skära ned för nedskärningens egen skull? Jag fattar inte frågan över huvud taget. Jag tycker uppriktigt sagt att det är oförsäamt att ställa den till mig, som om jag skulle vilja skära ned.

Anf. 22 PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det är upp till Gunnar Andrén hur han uppfattar det, om han tycker att det är en oförsäamd fråga eller inte. Jag tycker att den i allra högsta grad är relevant.

Även om man inte har ambitionen att skära ned på välfärden – jag välkomnar om Gunnar Andrén inte har den ambitionen – kan de handlingar som man utför och den ekonomiska politik som man har faktiskt påverka kommunsektorn på det sättet att de tvingas skära ned. Om 22 000 personer förlorar sin anställning i kommuner och landsting är det inte avgörande om man har haft andemeningen att skära ned eller om man hoppats på att det inte skulle bli några nedskärningar. Resultatet blir detsamma i alla fall. Det blir försämringar i välfärden.

Om man nu har ambitionen, som Gunnar Andrén säger, att man inte vill göra nedskärningar undrar jag: Är det inte rimligt att man lär sig av tidigare misstag?

Vi har ganska nyligen gått igenom en försämrad konjunktur, en ekonomisk kris, 2008–2009. Vi såg vilka effekter det fick i form av försämrad ekonomi för kommuner och landsting. Regeringen ansåg sig till slut så pressad att man gick in med ett tillfälligt konjunkturstöd på 17 miljarder kronor. Men de flesta bedömare är eniga om att det stödet kom alldeles för sent för att kunna ge en verklig effekt.

Har man ambitionen, som Gunnar Andrén ganska upprört nu säger att han har, undrar jag: Är det inte lämpligt att man lär sig av det misstaget och inte väntar tills konjunkturen har blivit alltför dålig med att gå in med konjunkturstöd? Det handlar om att man försöker gå in tidigt när konjunkturen börjar vika, precis som vi föreslår i vår budgetmotion, med stöd till kommunerna för att de ska kunna rusta sig för en sämre ekonomisk situation i framtiden och för att de ska kunna undvika uppsägningar, som faktiskt blev följden av den förra konjunkturedgången 2008–2009.

Även om Gunnar Andrén upprört hävdar att han inte alls har ambitionen att skära ned i kommunernas och landstingens verksamhet blev det följden förra gången. Då är det faktiskt en befogad fråga, om det inte är

lämpligt att göra någonting annorlunda den här gången för att inte göra samma misstag en gång till.

Prot. 2011/12:52
20 december

Anf. 23 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Fru talman! Jag reagerade mot den insinuant frågan. Det är det enda jag har reagerat mot i det här sammanhanget. Per Bolund får ställa vilka frågor han vill.

Sedan ska jag gå över till sakfrågan. Man kan naturligtvis alltid diskutera hur man ska sätta in ett extra stöd. Det var behövligt. Och som Per Bolund sade kom det 17 miljarder kronor, som har gjort att landstingen och kommunerna tillsammans hade ett överskott förra året av betydande mått, i samma storleksordning.

Det finns väl ingen vetenskaplig sanning om exakt när man bör göra detta. Men man kan ändå konstatera att välfärden i Sverige har klarats av en anledning. Det handlar inte om de 17 miljarderna, utan om att vi lyckades hålla uppe sysselsättningen totalt sett i Sveriges ekonomi. Det är det som har gjort att vi har kunnat klara den kommunala ekonomin så bra.

Och det var det här som min fråga handlade om. Kan den kommunala ekonomin avvika mycket från ekonomin totalt sett? Jag tror att Per Bolund och jag i grunden är ganska eniga om att det inte går. Men det är klart att det är viktigt hur man sköter olika delar av ekonomin, inklusive kommunerna. Per Bolund har som före detta borgarråd stora insikter till exempel om att Stockholms stad för närvarande har väldiga överskott. Andra kommuner har det väldigt svårt. Vi i den kommunalekonomiska utjämningskommittén hade verkligen anledning att fundera kring hur vi ska klara välfärden i dessa kommuner.

Stockholms stad har andra problem.

Man kan säga att det var ett misstag förra gången. Men jag tror att man nästan måste vara minst Nobelpristagare i ekonomi för att veta exakt när man ska sätta in olika åtgärder för den kommunala sektorn.

Anf. 24 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Fru talman! Kommunsektorn med över 1 miljon anställda är av avgörande betydelse för vår dagliga välfärd och har därmed en central roll i det svenska samhället. Det är kommuner, landsting och regioner som bär upp välfärdens kärna – vård, skola och omsorg. Samtidigt ger det kommunala utjämningsystemet förutsättningar för en likvärdig och god grundservice i hela Sverige, utjämning av skillnader i skattekraft och medverkan till kostnadsutjämning.

Grunden för den kommunala ekonomin är ökad sysselsättning genom fler och växande företag. När allt fler jobbar och driver företag ökar skatteintäkterna som behövs för att bedriva välfärd runt om i landet. Alliansregeringens fokus på arbetslinjen och företagarkinjen ökar skatteintäkterna som behövs för att bedriva välfärd. När man läser oppositionspartiernas skuggbudgetar kan man konstatera att alternativet hade varit betydligt sämre.

Finanskrisen och den djupa lågkonjunkturen som följde i dess spår drabbade kommunsektorn ganska hårt. Med 1990-talskrisen i färskt minne, då 150 000 jobb försvann i kommuner och landsting, blev det en av alliansregeringens främsta prioriteringar att värna kvaliteten i vård, skola och omsorg och förhindra uppsägningar. Under den förra mandat-

*Allmänna bidrag
till kommuner*

perioden tillförde vi en historiskt stor satsning. Enbart förra året handlade om 17 miljarder kronor extra till kommunsektorn.

Minskningen i den kommunfinansierade sysselsättningen blev också begränsad. Man beräknar att ca 5 000 "försvann" mellan 2007 och 2009. Under samma period har dock antalet arbetade timmar ökat och ohälso- talet sjunkit. Det är en mycket positiv utveckling som innebär att vi nu, trots krisen, får mer kommunfinansierad välfärd för pengarna.

I slutet av 2012 bedömer regeringen att den kommunalt finansierade sysselsättningen är tillbaka på samma nivå som före finanskrisen. Detta står i skarp kontrast till situationen i många av våra europeiska grannlän- der, där stora besparingar sker i den offentliga sektorn samtidigt som de offentliganställdas löner sänks. I år uppgår de tillfälliga bidragen till kommunsektorn till 3 miljarder. Dessa ska ju fasas ut, men den perma- nenta höjningen på 5 miljarder uppväger detta vilket kommer att gynna kommunsektorn även framöver.

Nu kan vi tydligt se resultaten av regeringens kraftfulla politik. I åter- hämtningens spår och i takt med att sysselsättningen tog fart stärktes kommunsektorns ekonomi under 2010, och skatteunderlaget återhämtar sig. Denna positiva utveckling har fortsatt även i år. Detta är viktigt att konstatera, särskilt eftersom ungefär 70 procent av kommunsektorns intäkter ju kommer just från skatt och upptag av skatt. Ju fler arbetade timmar i fler växande företag, desto mer skatteintäkter och mer pengar till vår gemensamma välfärd.

Det här är ett självklart samband, men det tål att upprepas, inte minst eftersom Socialdemokraternas representant i den här diskussionen häv- dade att det som gjorde skillnad var statsbidrag.

Fru talman! Finanskrisen gick snabbt över i en skuldskris. Nu står vi återigen på tröskeln till bistrare ekonomiska tider och därmed en för- svagning av ekonomin. I sin prognos från förra veckan räknar dock SKL med att skatteunderlaget, trots lägre tillväxt och vikande sysselsättning, kommer att ligga på en högre nivå 2012 än vad som bedömdes i progno- sen från i höstas. Till viss del motverkas de ökade skatteintäkterna av högre priser och löner, men sammantaget är det goda nyheter.

Även Konjunkturinstitutet bedömer att kommunernas skatteintäkter förbättras i år och 2012. Eftersom konsumtionsutgifterna samtidigt vän- tas utvecklas mer återhållsamt tror KI att balanskravet för kommunsek- torn som helhet kommer att uppfyllas båda dessa år.

Detta är prognoser. Vi har talat om prognoser i den här diskussionen, och även detta är så klart kvalificerade gissningar. Det gäller att följa utvecklingen noga och vara öppna för att skjuta till ytterligare statsbidrag om det blir en långvarig konjunkturavmattning.

Fru talman! Under senare tid har debattens vågor om kvalitet i välfär- den gått höga. Det här är en mycket angelägen fråga. Den vårdinrättning, det äldreboende, den skola eller det dagis som inte lever upp till medbor- garnas rättmätiga krav på god omsorg och kvalitet ska självklart inte få bedriva verksamhet. Den ska stängas.

De lärdomar vi kan och bör dra av den vanvård som har uppdagats, inte minst i Caremafallet, är att det är oerhört viktigt med tillståndsgiv- ning, kontroll och uppföljning. Här finns det helt uppenbart mycket att göra, och vi kan inte vara nöjda förrän vi med så stor säkerhet som möj-

ligt kan lita på att barn, sjuka och äldre bemöts med professionalitet, värme och respekt.

Med detta sagt vill jag också understryka vad vårdskandalerna *inte* betyder. De betyder *inte* att den privata vården per definition är undermålig och att den därmed borde begränsas eller kanske till och med, som vissa här inne tycker, förbjudas. Tvärtom menar jag att ökad valfrihet och fler utövare är ett viktigt led i att förbättra kvaliteten inom välfärdssektorn. Regeringens valfrihetsreformer i välfärden har öppnat upp kommunsektorn för företagare och entreprenörer. Det har lett till att inte minst kvinnor har fått fler arbetsgivare och till och med kunnat starta eget. Det har underlättat livspusslet för många. När fler vårdgivare etablerar sig ökar konkurrensen och kvaliteten. Det blir bättre service, och vi får mer valuta för skattepengarna.

Mellan 2006 och 2009 ökade antalet anställda i privata företag med över 30 000. I dag arbetar ungefär 120 000 personer i 14 000 privata vårdföretag runt om i landet. Konstateras kan att 13 999 av dessa inte är Carema.

Det kommunala självstyret, fru talman, är en central del i Centerpartiets ideologi: att demokrati och beslutsmyndighet ska byggas underifrån. Vi vill att det kommunala självstyret ska värnas och stärkas, och vi välkomnar den princip om kommunal självstyrelse som ges en tydligare markering i den reformerade grundlag som trädde i kraft i år.

Vi vill också understryka vikten av att varje kommun, landsting och region i grunden ansvarar för att finansiera välfärden åt sina egna medborgare. Vi tycker också att det är viktigt att den så kallade finansieringsprincipen upprätthålls. Staten ska ansvara för sina beslut. Kommuner och landsting ska så långt det är möjligt ansvara för sina.

För att ytterligare stärka det kommunala självstyret anser vi i Centerpartiet att det är viktigt att in i det längsta undvika specialdestinerade statsbidrag, detta i kontrast till många av oppositionspartierna i dagens debatt där en stor del av de extra pengar man vill lägga till skjuts till just specialdestinerade, riktade, styrande bidrag. Det här tycker vi är synd, för det nedgraderar förmågan att själva prioritera hos dem som är förtroendevalda på kommun- och landstingsnivå.

Det kommunala skatteutjämnningssystemet, i kombination med den kommunala självstyrelsen, är också centralt. Ett väl fungerande system ska stärka det kommunala självstyret, skapa villkor för en likvärdig och god grundservice i hela landet, ge incitament för både ekonomisk tillväxt och ökad skattekraft och skapa förutsättningar för utjämning av skillnader.

Den parlamentariska utredning som gjort en översyn av den kommunala ekonomiska utjämnningen presenterade sitt enhälliga förslag i år. Vi i Centerpartiet ser positivt på förslaget, inte minst för att det har en tydlig landsbygdsprofil och bidrar till att modernisera och förenkla utjämnningssystemet. Vi hoppas därför att förslagen kan bli verklighet inom en snar framtid.

Anf. 25 PIA NILSSON (S) replik:

Fru talman! Emil Källström slår sig nästan för bröstet över den fantastiskt kraftfulla politik som den här regeringen har bedrivit. Han hänvisar till förra årets historiska överskott som kommunsektorn de facto

Prot. 2011/12:52
20 december

*Allmänna bidrag
till kommuner*

gav men utan att för den skull försöka förklara vad det beror på. I stället ondgör sig denne Källström över den hemska oppositionens politik och den skuggbudget som vi har lagt fram och menar att den på något sätt skulle vara ett sänke för arbetslinjen.

Det här förstår jag inte någonting av, men det är möjligt att Emil Källström kan förtydliga det.

Jag undrar bara: Är Emil Källström nöjd med de insatser som regeringen har gjort under de här fem åren när det gäller att förstärka arbetslinjen? Är du nöjd med att så många som 60 000 gymnasieelever inte har fullständiga betyg? Är du nöjd med att 400 000 personer i det här landet fick ekonomiskt bistånd någon gång förra året? Är du nöjd med en arbetslöshet som nu ligger på 8 procent?

Är det kraftfull politik från Alliansen som stärker arbetslinjen? Jag bara undrar.

Sedan nämner Emil Källström något om den viktiga finansieringsprincipen. I det sammanhanget vill jag bara nämna att det inte finns någon uppgörelse med Sveriges Kommuner och Landsting när det gäller den nya gymnasiereformen. De förhandlingarna strandade i september. Ett statligt beslut som innebär att man undandrar kommunerna pengar finns det alltså ingen uppgörelse kring. Så mycket för den finansieringsprincipen.

Till sist är det bra att Emil Källström lyfter fram vikten av utjämningsystemet. Jag delar verkligen din åsikt att Sverige behöver ha det. Men med tanke på de motioner som väckts av vissa kolleger i Alliansen finns det anledning att känna att frågan kanske inte riktigt är utklarad ännu.

Anf. 26 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Pia Nilsson är ju medlem och engagerad i ett parti som en gång gick till val på en slogan som hette Stolt men inte nöjd. När du frågar om jag är nöjd med en mängd olika aspekter av Sveriges välfärd kan jag svara med att jag är stolt över att vara en del av ett regeringsunderlag som har lotsat Sverige genom den värsta krisen sedan depressionen och gjort det med bibehållen välfärd för Sveriges medborgare, om vi jämför med tidigare kriser. Jag är nöjd med att vi har en så säker ekonomi, en så stabil ekonomisk situation att vi kan låna pengar billigt. Det får ju konsekvenser för statens kostnader, för kommunernas ekonomi och för oss som har studielån. Vi fick i veckan veta att vi får sänkt ränta. Det är jag stolt över.

Sedan är jag inte nöjd med allt det du räknar upp, det vi måste bli bättre på. Vi har fortfarande en massa steg att ta, inte minst på skolområdet så att vi får fler som går ut gymnasiet med fullständiga betyg och kan söka vidare till högskolan. Där har vi ett jättejobb med att gå ifrån en negativ trend som har pågått i decennier. Där har vi tagit viktiga steg.

Du anmärkte på att jag anmärkte på att oppositionspartierna har budgetar som skulle gå ut över en arbetslinje och en företagarlinje. Det är helt korrekt noterat. Det jag ser när jag läser era förslag är nya skatter, mer krångel och nya avgifter som skulle få ett Sverige med färre arbetade timmar, med färre startade företag och med mindre välfärd. Det kan ju inte jag vara nöjd med. Det är klart att jag måste anmärka på detta.

Anf. 27 PIA NILSSON (S) replik:

Fru talman! En stolt centerpartist är Emil Källström. Han är stolt över den höga arbetslösheten. Han är stolt över att det är så många som behöver ekonomiskt bistånd i ett Sverige som styrs av en allians där ekonomin ska var närmast tigerlik. Det är mycket märkligt.

Bibehållen välfärd, pratade Emil Källström om. Menar du verkligen allvar? Hur kan man säga det när utanförskapet inte har gjort någonting annat än att öka, trots löften från dig och dina kolleger om att utanförskapet skulle minska till vilket pris som helst.

Vi ser i dag att det är över 400 000 personer som får någon form av bistånd. Vi ser den höga arbetslösheten. Vi ser den höga ungdomsarbetslösheten. Vi ser hur många som inte får något från trygghetssystemen, från sina sjukersättningar, från a-kassan, allt det. Och du säger att du är stolt över en bibehållen välfärd. Det är för mig en gåta hur man kan lösa ekvationen och få det svaret. Jag vill påstå att täljaren och nämnaren inte riktigt är synkade, för svaret är att välfärden verkligen har påverkats negativt under dessa år. Jag kan inte se någonting annat.

Emil Källström tillstår ändå att våra förslag är bra, trots att du är emot de specialdestinerade bidragen. Du tycker ändå som vi att gymnasie-reformen är ett elände för kommunerna som ska spara 675 miljoner nästa år, likaså när det gäller sommarjobben, likaså när det gäller bidrag till barnomsorg på obekväm arbetstid. Ändå säger du nej till dem. Vad är alternativet från Emil Källström och Centerpartiet?

Anf. 28 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Jag har svårt att se vad i mitt anförande och i min replik som fick dig att tro att jag tycker att Socialdemokraternas alla förslag är bra. Det kan jag försäkra dig om att jag inte gör.

Du kallar mig för stolt centerpartist. Det är väl klart att jag är det. Det är väl klart att jag är stolt över att inte bara få vara medlem och engagerad utan dessutom riksdagsledamot för ett regeringsparti som dag för dag tar steg mot ett Sverige som är lite mer företagsamt, lite grönare och lite mer modernt och framgångsrikt.

Gymnasiereformen är i grunden väldigt bra. Gymnasiereformen kommer att leda till att vi får ett Sverige där fler går ut med fullständiga betyg, där fler får välja den linje som passar just dem. Det kommer att skapa ett Sverige och en kommunal ekonomi, en regional ekonomi och en statlig ekonomi som blir mycket bättre.

Det är klart att kommuner i ett inledningsskede måste ställa om. Men de facto är detta ett system som kommer att kosta mindre. Och det är inte förrän vi lägger ut de här besparingarna som kommunerna kommer att göra dem.

Du missuppfattade mycket av det jag sade, att jag skulle stå för socialdemokratisk politik till exempel. Men en sak förstod du mycket väl. Det är att jag är en stolt centerpartist.

Anf. 29 ANDERS SELLSTRÖM (KD):

Fru talman! Göran Pettersson var inne på om det här var ett spännande område eller inte. Det beror väl på hur man ser det. Men kommunsektorn och landstingssektorn är faktiskt oerhört spännande områden. Det

har vi fått bevittna, inte minst av de replikskiften och annat vi har hört hittills.

Jag ska börja med att tala om det kommunala självstyret, som jag tycker är så oerhört viktigt att vi i riksdagen verkligen försöker kämpa för att bibehålla. Jag har haft förmånen att få vara på alla de fyra nivåer, om vi uttrycker oss så, som finns i vårt land: landstingsnivån, den kommunala nivån, regionnivån och nu den statliga nivån.

Det känns verkligen roligt att ha fått göra den resan och att ha fått känna att varje nivå, varje region, varje landsting och varje kommun vurmar för att få bestämma så mycket som möjligt över sina egna områden. Man vill ha någorlunda tydliga spelregler, det är en självklarhet, men man vill ha så vida ramar som möjligt för att kunna bedriva den lokala politiken på bästa möjliga sätt. Och det är vårt ansvar på den statliga nivån att försöka bibehålla så långt det bara går.

Vi är den lagstiftande församlingen, och vi vill självklart vara med och styra och ställa lite grann också över hur det ska fungera ute i välfärdssamhället och med de ansvarsområden som finns. Men låt oss kämpa för att bibehålla det kommunala självstyret så långt det bara går. Ge ett så stort utrymme som möjligt åt den lokala nivån att själv få avgöra vad som är mest lämpligt i Korpilombolo, i Karesuando, i Ystad eller i Trelleborg. De förutsättningar som finns är väldigt olika, och man använder dem på väldigt olika sätt. Tydliga spelregler, men så stora och vida ramar som möjligt som man kan röra sig inom.

Då får vi självklart situationer där man betar sig lite olika på olika håll i vårt land. Vi är ett mycket avlångt land, med väldigt olika förutsättningar. Det här gör ju att vi faktiskt måste inse att man kan fatta olika beslut. Det kan vara olika avgifter på saker, men som helhet kanske det vägs ihop till ett gynnsamt förhållande just för den kommunen, just för den regionen eller för det landstinget.

Som kristdemokratisk politiker har jag fokus på medborgarnas egna val, att så långt det bara är möjligt kunna låta medborgarna själva fatta sina beslut. Ge dem den möjligheten, ge dem den tryggheten och de resurser som behövs för att kunna göra det. Rätt beslut på rätt nivå – ansvar, befogenhet och resurs där det också behövs. Det är den ledstjärna som jag som kristdemokrat har.

Det andra jag vill lyfta fram är det kommunala utjämningssystemet. Det är klart att det verkligen rör det område vi pratar om här. Den parlamentariska utredningen har nu avslutats, och alla partier var faktiskt överens om förslagen när det gäller utjämningssystemet. Det är ganska intressant, och det ska bli oerhört intressant, om jag uttrycker mig så igen, att få se de remissvar som kommer in och hur det här ska hanteras i nästa steg.

Utjämningssystemet består av en inkomstutjämningsdel, och det består av en kostnadsutjämningsdel. I en motion som är väckt i anledning av det betänkande vi nu debatterar finns det en diskussion om de lite kraftigare skatteintäkter som man har på vissa håll i Stockholmsområdet. Det finns en tendens att tro att stockholmarna bidrar med en hel del pengar till övriga landet. Jag vill nog avfärda myten att man själv jämnar ut inkomsterna mellan kommunerna i Stockholmsregionen. Det visar också utredningen ganska tydligt.

Sedan är det kostnadsnivån. Jag kommer från en kommun som heter Umeå, och vi bidrar mest i landet per invånare i kostnadsutjämnningen. Det är en upplysning ni kan ta med er: I kostnadsutjämnningssystemet är det Umeå som bidrar mest. Så var det senast jag kollade.

Skatteintäkterna, som vi har varit inne på tidigare, till kommun- och landstingssektorn utgör 70 procent. Utjämnningssystemet och generella statsbidrag, som vi nu pratar om, utgör 18–19 procent. Resten är avgifter som tas ut av kommuner och landsting i den här delen. Det kan vara bra att ha det med sig när vi diskuterar de här frågorna.

Det tredje gäller oppositionens satsningar på den kommunala sektorn. Det är intressant att titta på det. Det spänner från 2 miljarder mer som Socialdemokraterna har lagt förslag om upp till 19 miljarder mer som Vänsterpartiet ligger på jämfört med alliansregeringens förslag.

Då kan vi gå in och titta: Vad det är för förslag man har lagt fram i praktiken? Jo, man har också sagt att man ska fördubbla arbetsgivaravgifterna för unga. Hur slår det på kommun- och landstingssektorn? Ja, om vi tittar på siffrorna visar det sig att den delen skulle slå med drygt 3 miljarder i ökade kostnader för kommun- och landstingssektorn. Då blir bilden en helt annan.

Socialdemokraterna vill dra ned resurserna till kommun- och landstingssektorn med 1 miljard kronor. Oj då! Vad hände nu, Socialdemokraterna och Pia Nilsson? Ni vill minska resurserna till kommun- och landstingssektorn! Det var en ganska intressant upplysning. Det kan vara trevligt att få ett svar om det så småningom.

Jag tittar också på vilka effekter på resultaten Sveriges Kommuner och Landsting visar. Det är också intressant. År 2010 var ett bra år som gav 18 miljarder i överskott. För år 2011 ligger prognosen, precis som Pia säger, på 2 miljarder. Men vi ska komma ihåg att det finns en engångseffekt inne i det på nästan 8 miljarder som har med pensionsskulderna att göra. Vi vet att den kan växa från år till år. Man nuvärdesberäknar om den nu, och prognosen är att man måste ut med 8 miljarder mer på sektorn 2011. Men ett annat år kan det ge tillbaka pengar i systemet.

Egentligen går sektorn i år, enligt prognosen, med nästan 10 miljarder i överskott, bortsett från engångseffekten, som alltså kan hoppa fram och åter.

Från alliansregeringen kommer vi att hålla koll på de här bitarna, så att vi verkligen ser till att välfärdssektorn i den kommunala sektorn inte hamnar i ett läge där vi får problem med att leverera välfärd till våra medborgare.

Det fjärde är vinst. Ska man få gå med vinst i den offentliga sektorn om man driver ett företag med skattepengar? Frågar du vänsterpartister säger de nej – det ska knappt få finnas någon privat utförare i den offentliga sektorn.

Jag tittade i tidningen Dagens Samhälle, där man har gjort en överblick och tittat på bolag i den privata sektorn, hur mycket omsättning och pengar som går till upphandlingar och annat via den här biten. De 20 största företagen omsätter ungefär 84 miljarder via skattepengar. 84 miljarder av de skattepengar som vi använder för att upphandla olika typer av tjänster ligger alltså på de 20 största företagen. 70 procent av den andelen ligger på byggbolag, de som plogar vägar, kör kollektivtrafik och annat. Ungefär 30 procent ligger inom sektorn som har med vård,

omsorg, barnpassning etcetera att göra. Fördelningen är alltså 70–30 procent.

Man är väldigt upprörd över att bolag gör vinst med skattepengar i den ena sektorn. Man säger ingenting om den andra sektorn, som har 70 procent av omsättningen. Skanska har halva sin omsättning i Sverige via skattepengar, enligt Dagens Samhälle.

Det hör man aldrig en socialdemokrat prata om. Man hör aldrig en vänsterpartist prata om det. Man hör aldrig en miljöpartist prata om det.

Får bolag gå med vinst? Är det någon skillnad om ett byggbolag går med vinst eller om ett bolag som säljer läkemedel går med vinst, ett bolag som säljer mat till äldreboendet eller driver äldreboendet?

Låt oss göra klart en sak: Vi ska ha kvalitet i fokus i alla delar, oavsett om det byggs ett hus, om det levereras mat eller om man sköter om våra äldre eller våra barn. Det ska vara kvalitet i fokus. Vi ska icke acceptera vanvård.

År 2010, när det var val, gjordes det en undersökning i Piteå kommun som visade att det förekom vanvård i den kommunala sektorn, i äldreomsorgen i Piteå kommun. Vi upprördes väldigt mycket över det. Sedan det har gått en tid kommer det nya rapporter, som vi har hört om under senare tid. Det ska icke accepteras, oavsett var det förekommer. Låt oss slå fast detta!

Men vi behöver fler aktörer. Vi kristdemokrater är fullständigt övertygade om att fler aktörer, fler utförare och fler arbetsgivare bidrar till att höja kvaliteten inom de här områdena. Det är vi för, men vi ska ha kvaliteten i fokus i alla delar. Vinst är ett måste i ett företag – annars ramlar företaget ihop. Det går inte att driva verksamhet utan vinst.

Sedan är den sista frågan: Hur beskattar vi den vinst som genereras av företag som befinner sig i välfärdssektorn? Hur beskattar vi Skanskas vinster och NCC:s vinster? Har vi diskuterat det någon gång? De gör betydligt mer vinster än företag på det andra området. De omsätter betydligt mer pengar inom skattesektorn än vad man gör inom välfärdsområdet. Men ingen diskussion har förts i den delen.

Vi måste ha en balans i det här och vara tydliga med hur vi ska använda våra pengar och hur vi ska hålla en hög kvalitet i allt det vi gör.

Anf. 30 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Jag vill tacka för en intressant debatt. Det är alltid kul att sitta och lyssna på andra utskott som debatterar, framför allt när man kan tycka att de frågor man själv debatterar har diskuterats om och om igen.

Jag har väckt en motion som handlar om kommunala avknoppningar, och den har placerats i detta trevliga utskott. Jag tänkte nu tala kortfattat om det.

Här inne vet nog de flesta vad kommunala avknoppningar är, men när man pratar med vänner och bekanta och väljare ute i landet är det okänt för dem, åtminstone i den del av landet som jag kommer från, i Blekinge. Jag vet att det är lite annorlunda här uppe i Stockholm.

Om det nu skulle finnas någon som inte vet vad det är innebär det kortfattat, om jag förstår det hela rätt, att en skola eller förskola överläts till personalen i ett riktat erbjudande, utan konkurrens och utan transparens, som sedan driver den vidare i samma lokaler. Vad jag har förstått sker det ofta med liten eller ingen förändring alls av själva verksamheten.

Ett exempel på detta är Tibble gymnasium i Täby. Det var en skola med över 1 000 elever som såldes för den, som jag anser, väldigt låga summan 9,2 miljoner kronor till skolans rektor och en av lärarna. Och inte nog med att man sålde skolan till ett, som jag anser, underpris, långt under marknadsvärdet, utan den såldes dessutom trots omfattande protester från lärare, elever och föräldrar. Dessutom anser kammarrätten affären vara olaglig, att den strider mot svensk kommunallag.

Ett annat exempel är när kommunledningen i Upplands Väsby – vilket jag fick läsa mig till – sålde tre skolor och tre förskolor till personalen i ett nybildat företag för 2,1 miljoner kronor. Det är jättebilligt – jag förstår att man vill köpa i ett sådant fall.

Metta Fjellkner, som kanske många vet är ordförande i Lärarnas Riksförbund, kommenterade det här 2007, och jag ska citera en bit av det hon skrev om just avknoppningar.

”Denna privatiseringsvåg motverkar det som friskolereformen syftade till. I den moderatstyrda kommunen Täby såldes gymnasieskolan Tibble till rektor och ämnesläraren i företagsekonomi trots att merparten av elever, föräldrar och lärare motsatte sig en privatisering. Ingen har kunnat anföra något argument för att privatiseringen skulle leda till att skolan fungerar bättre, därför att köparna har något att tillföra som inte redan finns i pedagogiskt eller organisatoriskt avseende.

Det uppblossade intresset för avknoppning av kommunala skolor gör att man frågar sig om det är lika intressant med avknoppning av kommunala skolor som inte har högt marknadsvärde? Nej, så är inte fallet.”

Metta Fjellkner sätter fingret på något mycket intressant, och jag delar kritiken. Sverigedemokraterna delar kritiken. Jag menar att frågan om valfrihet och konkurrens inte får bli ett självändamål, vilket det verkar vara för många framför allt borgerliga politiker – inte minst i fallet med de nämnda avknoppningarna. Jag menar att vi i stället borde lägga fokus på hur vi höjer kvaliteten i den svenska skolan, hur vi höjer resultaten och hur vi ökar likvärdigheten.

Jag menar också att det är förkastligt – jag tycker att det är förkastligt – att en kommun gynnar enskilda genom att sälja ut kommunal egendom till underpris utan upphandling. Jag tycker att det är orationellt, och jag tycker att det är oetiskt. Jag skriver därför i min motion att jag vill att det ska införas ett förbud i lag mot det som kallas kommunala avknoppningar.

Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 31 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Vi lever i en tid när en kissblöja är värd sin vikt i guld. Det är dagens Välfärdssverige: kissblöjor och en riskfri investering som ger skyhögt avkastning och därför lockar till sig investerare av olika slag, inte för att de månalar om de äldres väl och ve utan just för att de vill tjäna kosing.

Det är få som har trott att vår gemensamma välfärd skulle bli en tummelplats för riskkapitalbolag och vinstintressen. Regeringen har genom en långtgående ideologisk privatiseringspolitik ett stort ansvar för att det har blivit så här. Det är privatiseringar som drivs igenom med hjälp av lagstiftning. Därmed har också regeringen ansvar för kissblöjorna. Nu ska man även tvångsprivatisera genom hot – lagen om valfrihet

ska genomföras i varje kommun i hela landet. Privatisering har blivit ett självändamål som får stöd av Sverigedemokraterna.

Detta har i och för sig pågått under en längre tid. Sedan år 2000 har kommunerna fyrdubblat sina inköp av utbildning från privata bolag, och var femte skola ägs i dag av ett riskkapitalbolag. Man har fördubblat sina inköp av äldreomsorg från bolag, och landstingen har fördubblat sina inköp av vård och omsorg från bolag. Visst är alltså både socialdemokrater och miljöpartister medskyldiga, men detta har eskalerat under den borgerliga regeringen.

Vinsterna i välfärden var i fjol 8,9 miljarder, vilket motsvarar löner för 25 000 anställda. Det är skillnad mellan att göra vinst på gamla som tvingas ligga i kissblöjor i stället för att gå på toaletten och att bygga hus. Har man inte förstått det menar jag att man inte har förstått mycket här i livet.

Caremaskandalen är ett exempel på vad som sker när underfinansierade verksamheter ska pressa ut vinster. Att Carema med flera riskkapitalbolag nu backar och vill börja betala skatt i Sverige på den vinst de gör på våra skattepengar handlar inte om något annat än att de vill rädda sitt varumärke så att de vid nästa försäljning kan kamma hem enorma vinster.

Förra gången Carema såldes var avkastningen 350 procent. När Attendo såldes 2007 – det är till salu igen – var avkastningen 440 procent. Carema gör en vinst på 34 000 per anställd, Attendo gör en vinst på 44 000 per anställd och friskolebolaget Baggium gör en vinst på 159 000 kronor per anställd. Snacka om att skära guld med täljknivar, eller snacka om att skära guld av våra skattepengar. Det är inte ekonomiskt ansvarigt att tillåta detta.

Det är märkligt att enbart Vänsterpartiet förordar ett förbud mot vinstdrivande bolag i välfärden. Det folkliga stödet för en sådan reform är nämligen oerhört stort. En del tycks tro att det ordnar sig bara man ställer bättre kvalitetskrav, men hur ställer man kvalitetskrav som motsvarar varje enskild individs behov? Vem ställs till ansvar när det inte funkar?

Andra tycker att vi ska bygga enorma kontrollapparater för att kontrollera bolagen, men hur mycket pengar ska vi lägga på det? Redan i dag har såväl skola som fritis och förskola, men framför allt äldreomsorgen, för lite resurser. Varifrån ska pengarna tas till dessa kontrollapparater – skattehöjningar kanske? Stockholms landsting har till exempel över 2 000 kontrakt. Hur många kontrollanter kräver det?

Sedan finns det de som tror att aktieutdelningsförbud är en väg att gå när kvaliteten inte är bra. Då har man dock förbisett att riskkapitalbolagen har kvar vinsterna i bolagen för att vara attraktiva vid en försäljning. Det är vid försäljningen man gör den stora vinsten. Det är bara att inse att välfärden inte passar som marknad. Sveriges Näringsliv och Samhälle kom nyligen i en rapport fram till att välfärden inte blir bättre. Det blir inte bättre kvalitet, och det blir inte mer effektivitet. Det handlar i stället framför allt om ideologi. Det finns ingen annan förklaring till den långtgående privatiseringen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 och vill ta upp att vi förordar ett förbud mot vinstdrivande bolag i välfärden.

Prot. 2011/12:52
20 december

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

8 § Statsskuldsräntor m.m.

Statsskuldsräntor m.m.

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2011/12:FiU4
Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. (prop. 2011/12:1 delvis).

Anf. 32 JÖRGEN HELLMAN (S):

Herr talman! Jag ska försöka att inte tala om statsskuldsräntor i tolv minuter.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag men vill ta upp några synpunkter angående utgiftsområdet.

Finansutskottet har vid flera tillfällen anfört att anslagsberäkningarna bör göras tydligare när de redovisas för riksdagen och pekat på behovet av en närmare redovisning av motiven för de föreslagna nivåerna. I förra årets behandling av ärendet sade jag, liksom året dessförinnan, att riksdagen också i år tar ställning till en historisk information.

S-riksdagsledamoten Pia Nilsson, som sitter här på första bänk, tog upp detta i debatten om höständringsbudgeten i november. Enligt regeringens proposition berodde kostnaderna på 10,2 miljarder i huvudsak på valutakursförluster och förändrade låneplaner. När man studerar detta ser man att det inte är riktigt korrekt – 1 ½ miljard beror på valutakurseffekter, och 4 miljarder förklaras av en ändrad låneplan. Det är en tillfällig kostnad som uppstår när Riksgälden sätter om lån till lägre ränta och väljer att betala ränteskillnaden direkt.

Valutakursförändringar och förändrad låneplan förklarar dock bara 5 ½ miljard. Då återstår 5 miljarder att hitta ett förtydligande till, och förklaringen är enkel: Man gjorde en felaktig bedömning av den ekonomiska utvecklingen. Regeringen har som sagt inte ändrat sin redovisning av motiven för den föreslagna anslagsnivån i årets proposition. Däremot noterar nu regeringen finansutskottets önskemål.

Herr talman! Regeringen hänvisar i sin skrivelse till att man ska se över detta. Man ska komma tillbaka till riksdagen med en skrivelse om statens upplåning och skuldförvaltning för 2007–2011, som kommer att lämnas till oss senast den 25 april. Utifrån denna får vi alltså om ett år se om vi inte behöver ha denna debatt igen.
(Applåder)

Anf. 33 JÖRGEN ANDERSSON (M):

Herr talman! Låt mig konstatera att jag i allt väsentligt instämmer med det min kollega Jörgen Hellman nyss anförde.

Detta ärende handlar alltså om utgiftsområde 26, det vill säga kostnaden för statsskuldens förvaltning. Det är ett enigt utskott som ställer sig bakom regeringens förslag om anslagets storlek i detta avseende. Utskot-

tet understryker dock vikten av tydlighet i anslagsberäkningen och behovet av en närmare redovisning av motiven för den föreslagna nivån på anslaget.

Jag inser att det innebär en viss svårighet att göra beräkningarna, särskilt i dessa osäkra och oroliga tider. Vi vet väldigt lite om framtiden. Det är ett flertal osäkra variabler som slutligen avgör storleken på denna kostnad. Förutom det mest uppenbara, att anslagets storlek beror på statsskuldens nivå och på ränteläget, påverkas anslaget också av valutakurser och av Riksgäldskontorets upplånings- och skuldförvaltningsteknik.

Det kan innebära stora svängningar mellan olika år, vilket kan ha skäl i större förfall av gamla lån, förtida lösen, bättre villkor i nya utgivningar beroende på över- och underkurser och realisering av valutakursdifferensen.

För att få en rättvis bild krävs en djupare analys av den egentliga årliga kostnaden. Det kan därför vara svårt att få en klar bild av vilka beräkningar anslagets storlek är baserad på, även om en god redovisning sker av det historiska utfallet, dels genom en skrift från Riksgäldskontoret, dels finns för den med intresse i ämnet en löpande redovisning på Riksgäldskontorets hemsida om statsskuldens storlek och om upplåningsbehovet. Jag vill också påminna om att riksgäldsdirektören har besökt utskottet och redogjort för Riksgäldens överväganden och fattade beslut.

Jag vill påstå att vi har bra möjligheter att utvärdera de historiska övervägandena och besluten men att det med historien som grund är svårt att värdera storleken på anslagsförslaget i budgetpropositionen. Just därför understryker utskottet vikten av att en tydlig redovisning sker av anslagsberäkningarna och motiven för övervägandena om anslagsnivåer.

Till sist: Riksgäldskontorets uppgift är att förvalta statsskulden så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras samtidigt som en robusthet upprätthålls och där riskerna i högsta grad beaktas.

I jämförelse med de flesta andra länder i vår närhet är detta för tillfället en tacksam uppgift. Det är få som har en så lyckosam situation att kostnaden för statsskuldens förvaltning är så förhållandevis låg. Det innebär inte alls att vi kan luta oss tillbaka, slå oss till ro och tro oss oberoende av vår omvärld. Det kommer att vara fortsatt viktigt att göra uppföljningar och att bevaka utfallen, och jag förutsätter att detta kommer att ske.

Herr talman! Med detta sagt vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Jag vill också ta tillfället i akt att önska alla en god jul och ett gott nytt år med hopp om avkopplande helger, då ni alla får chansen att visa era nära och kära den omtanke och den uppskattning som de förtjänar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2011/12:FiU5

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen (prop. 2011/12:1 delvis).

*Avgiften till
Europeiska unionen*

Anf. 34 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Sverige har hittills betalat drygt 400 miljarder kronor i avgift till Europeiska unionen. För enbart 2012 uppgår EU-avgiften till drygt 30 miljarder kronor.

Enligt regeringens budgetproposition väntas den svenska EU-avgiften öka med i storleksordningen 10 miljarder kronor per år framöver till följd av kommissionens förslag till en ny flerårig budgetplan där nya satsningar aviseras samtidigt som förslag till nedprioriteringar helt saknas.

Vi kan i detta specifika fall förvisso konstatera att regeringen ser med oro på den svällande EU-budgeten och att man också motsätter sig densamma. Men vi frågar oss likväl vad regeringens motvilja får för betydelse i praktiken. Den svenska regeringen har ju i EU-sammanhang visat sig vara allt annat än en slagkraftig förhandlingspartner. Regeringens inställning i förhandlingsfrågor på internationell nivå tycks vila på lite lätt dumsnäll majoritet. När regeringen representerar Sverige ger man därför gärna vika och avstår från att värna våra egna intressen i alltför hög grad, förhoppningsvis i utbyte mot lite goodwill.

Vi ser exempelvis i frågan om den enhetliga EU-momsen att även mindre, ideella föreningar kommer att momsbeskattas av en mindre sympatisk icke folkvald EU-kommission. Regeringens inställsamma linje fungerar säkert alldeles utmärkt i en utopisk värld där alla vill varandra väl och gott och kämpar för varandras rättigheter. I verkligheten behövs dock pondus och beslutsamhet tillsammans med en benhård vilja att värna de sina och i det här fallet svenska folkets intressen.

Tillåt mig i detta sammanhang uttrycka en viss skepsis mot att vår nuvarande regering har den vilja som fordras för att uppnå konkreta resultat vid förhandlingsbordet. Resultatet hittills imponerar föga.

Låt mig också poängtera att Storbritannien lyckats förhandla fram en avsevärt lägre per capita-avgift än Sverige. Det finns alltså ingen naturlag som hävdar att just Sverige ska tillhöra de allra största nettobidragsgivarna i Europeiska unionen.

För att illustrera kostnaden för Sveriges EU-medlemskap motsvarar nuvarande avgift drygt tre fjärdedelar av kostnaden för hela det svenska försvaret och kommer efter höjningen att motsvara i princip hela Försvarsmaktens årliga utgifter.

Låt oss konstatera att EU-avgiften historiskt svällt något alldeles kollosalt. Bara under innevarande budgetperiod beräknar regeringen att vi ska betala 132 miljarder kronor. Avgiften väntas alltså öka än mer i en nära framtid. Under 2010 fick vi knappt hälften av EU-avgiften, eller närmare bestämt 47 procent, tillbaka i återflöde i form av bland annat jordbruksstöd, regionalt stöd samt socialt stöd. Större delen av EU-avgiften var således en direkt nettoförlust för de svenska skattebetalarna. Den del som vi trots allt får tillbaka i form av återflöde kan vi dessutom inte själva disponera. Tvärtom är dessa pengar öronmärkta för olika typer av

satsningar som kanske inte ens vi själva valt att genomföra. Det får mig att ställa frågan: Är vi kapabla att hushålla med våra egna resurser, eller behöver vi verkligen förvaltas från Bryssel likt livegna bönder under den nya tidens feodalherrar?

I vårt sverigedemokratiska alternativ är svaret glasklart. I Sverige hade vi i stället själva fritt kunnat disponera kapitalet och alltså inte fått det förverkat eller tvångsförvalt.

Med tanke på hur situationen i hela EU ser ut med växande skuldborg och bristande finanspolitiskt ansvarstagande är det min och mitt partis bedömning att vi i allra högsta grad är kapabla nog att vara herrar i vårt eget hus utan inblandning från främmande makt.

Sverigedemokraternas ambition är helt och fullt att kvarstå i den inre marknaden, vilket vi anser gynnar vår handel och därmed vårt gemensamma välbefinnande. Vi gör bedömningen att vi genom att omförhandla medlemskapet till att enbart omfatta EES kan ta del av alla fördelar relaterade till frihandel och fri rörlighet av varor och tjänster. Enligt Riksdagens utredningstjänst skulle vi spara ungefär tre fjärdedelar av vår nettoavgift givet att vi förhandlade fram ungefär motsvarande villkor som vårt grannland Norge. För 2010 skulle det alltså motsvara en direkt nettobesparing på närmare 11 miljarder kronor. I framtiden, när vår nettoavgift alltså antas öka, kan vi dessutom anta att den potentiella besparingen ökar ytterligare.

Sverigedemokraterna är dock, och har alltid varit, ett pragmatiskt parti. Att omförhandla vårt nuvarande medlemskap och träda ut ur unionen är en långsiktig process och kan med stor sannolikhet inte genomföras under nuvarande budgetperiod. Av den anledningen, enbart, väljer vi att i detta budgetförslag inte yrka på några andra satsningar än de som regeringen gör under utgiftsområde 27.

Herr talman! Låt oss med detta sagt förstå att Sverigedemokraterna aldrig kommer att vika i frågan om Sveriges självständighet. Vår målsättning är glasklar. Sverige ska återigen både bli och förbli en självständig stat där makten utgår från folket. Vi kommer därför att göra allt vi kan för att förmå Sverige att lämna EU.

Anf. 35 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Herr talman! Det här är i grund och botten inte en debatt om huruvida Sverige ska vara medlem i Europeiska unionen. Låt mig ändå konstatera att Sveriges medlemskap i EU på många sätt har tjänat Sverige oerhört väl.

I en alltmer nära sammanflätad värld med stort beroende mellan länder är det uppenbart att internationellt samarbete är viktigt för att uppnå bästa möjliga tillväxt, välbefinnande och sammanhållning både här hemma och i världen runt omkring oss.

Det har också blivit uppenbart för de allra flesta av oss att samarbetet inom EU krävs för att lösa de gränsöverskridande utmaningar som vi alla står inför, med miljöförstöring och brottslighet som några exempel. Isolering i kalla Norden är ingen lösning.

Sverige ska självklart fortsätta driva på för en moderniserad och återhållsam budget. Jag kan garantera Johnny Skalin att Sverige är ett av de länder som starkast driver på i denna riktning.

För den breda majoriteten av riksdagens partier är det uppenbart att Sverige ska fortsätta delta brett och aktivt i internationella samarbeten och inte minst inom Europeiska unionen.

Herr talman! Jag yrkar som sagt bifall till utskottets förslag och önskar alla en riktigt god jul och ett gott nytt år.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

10 § Utlåtande över grönbok om möjligheterna att införa stabilitetsobligationer

Föredrogs
finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU19
Utlåtande över grönbok om möjligheterna att införa stabilitetsobligationer (KOM(2011)818).

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 36 JÖRGEN HELLMAN (S):

Herr talman! En fastighetskris i USA blev en bankkris som påverkade svenska bankers möjligheter till upplåning. De blev tvungna att låna av Riksbanken som dramatiskt ökade sin balansräkning. Riksdagen bemyndigade Riksbanken att genom den så kallade reservtanken, NAB, utöka medlen för krishantering hos IMF. Så såg det ut.

I efterdyningarna av finanskrisen godkände riksdagen för några veckor sedan en utökning till Riksbanken vad gällde kapitalinsatsen till IMF med 20,7 miljarder kronor.

Herr talman! Vad jag vill illustrera är att Sverige är ett litet land med en öppen ekonomi. Skulle betalningsströmmarna inte fungera är vi mycket utsatta. Hämmas tillväxten i vårt närområde hämmas också vår export.

Nu till händelseförloppet i Europa förra året och i år: Banker lånade ut pengar utan korrekt riskbedömning. Några länder har haft bostadsbubblor. Stater har lånat för mycket pengar i förhållande till sin betalningsförmåga, och de som har lånat ut har inte bedömt riskpremierna på ett korrekt sätt.

Vad ska man göra för att lösa dessa problem? Det lär bli många lösningar som måste kombineras. Det diskuteras en utökning av kapital till IMF, regleringar på kapitalmarknaden och kapitalkrav på banker. Det kommer troligen att gå en våg av skattehöjningar och besparingar över Europa. Det är bara att hoppas att de stater som måste göra detta inte drar in på investeringar för framtiden till förmån för en kortsiktig budgetsanering.

Prot. 2011/12:52
20 december

*Avgiften till
Europeiska unionen*

*Utlåtande över
grönbok om
möjligheterna att
införa stabilitets-
obligationer*

Under processen för att lösa detta har det varit mycket förhandlingar. Herr talman! Vad ska vi då göra här i dag? Vi ska inte lösa eurokrisen utan svara på EU-kommissionens grönbok om möjligheter att införa en stabilitetsobligation i Europa.

Vi är som sagt ett litet land med en öppen ekonomi som är beroende av euroområdet. Några av våra största handelspartner är euroländer. Våra banker har stor del av upplåningen i euroområdet, som nu är i ett kritiskt läge.

Vi socialdemokrater tycker att det är bra att det finns ytterligare beredskap att möta den sämre utveckling som kan komma. Det finns räddningsfonder som redan är beslutade. Ett möjligt alternativ är ett system med stabilitetsobligationer. Vi anser att ett sådant alternativ är en möjlighet för dem som har euro. Det kan vara en av lösningarna.

Herr talman! Jag yrkar bifall till vår motivreservation om stabilitetsobligationer.

Som tidigare talare vill jag önska herr talmannen, ledamöterna och åhörarna en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 37 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr talman! Låt mig börja med att klargöra att den ekonomiska krisen inom EMU inte är en tillfällig finansolycka utan tydlig härledning uppkommen från en klar finanshimmel. Det är tvärtom en högst medvetet politiskt skapad kris i syfte att genom skuldsättning ställa samtliga nuvarande fria och demokratiska EU- och EMU-nationer utom folklig kontroll.

Strategin bakom implementerandet av bland annat en rad sydeuropeiska länder med behovet av en egen och anpassad penning- och stabiliseringspolitik i EMU grundar sig inte bara på att ta ifrån dessa länder deras egenmakt utan även på att ta ifrån de ekonomiskt mer konkurrenskraftiga länderna deras självbestämmande genom att låta dessa länder kvarstå länge nog på resan mot ruinens brant för de initialt mest utsatta länderna.

Att EMU-projektet redan från början var utdömt kan man utläsa inte minst genom att notera att det redan från starten endast var tre deltagarländer som uppnådde de så kallade Maastrichtkriterierna, det vill säga avtalet om att budgetunderskott och statsskuld inte får vara för höga och att inflation och långa marknadsräntor inte får avvika för mycket mellan medlemsländerna.

Vad som hände därefter känner vi alla till. I dag har samtliga deltagarländer inte bara brutit mot finanspakten, utan EU har dessutom förlorat kontrollen över utvecklingen och därmed gjort sig beroende av betydligt större och mer komplicerade lösningsformer. Politikerna och tjänstemännen i EU har med andra ord skapat ett system som inte fungerar och som de inte heller på ett enkelt sätt kan ta sig ur.

Den slutsatsen drar inte bara jag utan även välrenommerade ekonomer som till exempel Hans Tietmeyer, som var den tyska centralbankens chef fram till 1999.

Att EU använder sig av denna av EU själv skapade ekonomiska kris för att stärka sin makt på de nationella parlamentens bekostnad beskrivs vidare i raka ordalag i denna grönbok. Här står bland annat att läsa att europeiska stabilitetsfonder får många konsekvenser som inte begränsas

till de rent tekniska utan som även berör frågor som nationell suveränitet och processen för ekonomisk och politisk integration.

I praktiken föreslår kommissionen med detta förslag en gemensam skuldhantering för Europa, vilket innebär ett stort steg mot en situation där den självständiga finanspolitiken, den svenska modellen och välfärdsstaten får stå tillbaka till förmån för en kylig federalisering av Europa. Denna inriktning är olycklig, inte bara på grund av att de mest centrala delarna av makten och politiken flyttas upp till EU-nivå utan även för att gemensamma emissioner av statsobligationer skulle medföra att medlemsstaterna för samman sina statspapper och de tillhörande intäktsflödena för att därefter dela på räntekostnaden.

I ett läge där de svenska räntenivåerna tack vare ett strikt budgetramverk och en fristående penningpolitik ligger bland Europas absoluta bottenivåer med drygt en halv procentenhet räntedifferens gentemot Tyskland och drygt 1 procent gentemot Finland skulle Sveriges räntekostnader öka markant då 1 procentenhet högre räntenivå motsvarar drygt 10 miljarder kronor årligen.

Det sker till priset av att de enskilda medlemsländernas budgetdisciplin sannolikt påverkas av att budgetsyndarna inte behöver ta konsekvenserna av sitt agerande då priset för att missköta sitt lands ekonomi skjuts över på dem som sköter sig. Då incitamentet att hålla ordning på statsfinanserna minskar ökar risken för att krisen blir ännu mer djupgående och att den så kallade integrationsprocessen snabbas på ytterligare. Det är naturligtvis till nackdel för de enskilda medlemsländernas självbestämmande över de finansiella instrumenten för att styra de egna ländernas politiska inriktning. Innan Sverige skulle folkomrösta om ett medlemskap i denna monetärunion som nu öppet står i lågor, hävdade eurofanatikerna att fördelarna i första hand var ekonomiska. Med ett svenskt deltagande skulle vi inte bara stärka våra offentliga finanser, vi skulle även sänka våra räntor och öka vår tillväxt.

Nu, elva år senare, har vi facit hand. Våra offentliga utgifter har minskat med 15 procent, våra långa marknadsräntor har mer än halverats och är lägst i hela EU tillsammans med Schweiz. Tillväxten har slagit eurogenomsnittet med mer än 1 procent årligen. Medan EU:s länder har ökat sina statsskulder ser vi vår statsskuld minska.

Sveriges demokrati har klart triumferat över en europeisk elitisk teknokrati. Ändå har vi fortfarande två läger i Sverige. Endast två partier tar tydligt avstånd från EU- och EMU-projektet som genom riksdagens ovilja att be om lov steg för steg flyttar bort makten från svenska folket till EU:s tjänstemän och politiker. Man har till och med fräckheten att legitimera detta beteende genom att hänvisa till att man är för en fredsutveckling. Vi vet att den bästa garanten för fred är demokrati inte teknokrati. Euron är problemet, inte lösningen. Därför ska vi inte stödja den.

Herr talman! Med det yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas reservation nr 2.

Anf. 38 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Jag yrkar bifall till vår motivreservation.

Utskottsmajoriteten ifrågasätter grundtanken med att införa gemensamma statsobligationer i euroländerna. Man menar att detta kan leda till bristande budgetdisciplin. Den nuvarande ekonomiska krisen i euroom-

Prot. 2011/12:52
20 december

*Utlåtande över
grönbok om
möjligheterna att
införa stabilitets-
obligationer*

rådet beror inte på bristande budgetdisciplin. Det är inte en statsskuldskris utan en kris orsakad av finanssektorn och en felaktigt konstruerad valutaunion. Spanien, Portugal och Irland hade överskott i sina offentliga finanser före finanskrisen 2007–2009. Eurokrisen är snarast ett uttryck för valutaunionens inneboende svagheter. Utan möjlighet till självständig valutapolitik har flera sydeuropeiska länder fått se sin konkurrenskraft urholkad till följd av skillnad i produktivitetstillväxt bland valutaunionens länder. Detta har bidragit till stora underskott i bytesbalanserna och i de offentliga finanserna. Fel ränta och fel växelkurs bidrog först till överhettning och överutlåning från bankerna och nu till att länder sitter fast i ett skruvstäd av dålig konkurrenskraft.

Herr talman! Det är sant att ett antal länder i eurozonen har betydande budgetunderskott och/eller stora statsskulder. Men det finns många andra länder, däribland USA, Storbritannien och Japan som har lika stora eller större budgetunderskott och statsskulder utan att räntorna på deras statsobligationer har skjutit i höjden. Den främsta anledningen till detta är att de har egna centralbanker som agerar som långgivare i sista instans. Länderna i euroområdet har inte det; det är anledningen till de stora skillnaderna i räntenivåerna. Den europeiska centralbanken, ECB, skulle kunna ta rollen som lender of last resort, det vill säga sista instans, men EU:s regelverk förbjuder i princip att ECB fyller denna funktion. Euron gör det därför dyrare för länder som saknar egen centralbank att låna upp pengar.

EMU-länderna har nu beslutat att bankerna inte ska behöva stå för sin oansvariga utlåning; det ska skattebetalarna göra. Det är helt horribelt. De som starkt har bidragit till krisen krävs inte på sitt ansvar utan ECB går in och garanterar utlåning till bankerna med 1 procents ränta i tre år. Det är pengar som bankerna i sin tur till 6 eller 7 procents ränta kan låna ut till krisande länder som blivit skuldsatta på grund av bankernas bristande ansvar. ECB betalar alltså bankerna för att de har varit oansvariga och för att de har lånat ut pengar till länder som redan har stora problem och får betala skyhöga räntor. Det innebär att man kommer att förvärra krisen ytterligare.

Den kris som vi nu ser i euroområdet blir snabbt allt allvarigare. Varningarna för recession blir allt fler. I Frankrike, Finland, Italien och Nederländerna varnar man nu för att ekonomin ska börja gå bakåt. Grekland och Portugal är redan där. Skuldkrisen ser ut att bli akut i såväl Spanien som Italien med risk för att länderna inte kan klara sin egen upplåning. Dessutom ska statliga lån motsvarande 1 500 miljarder euro omsättas i nya lån nästa år.

Vi har en stor social kris där människor blir arbetslösa, miljoner människor blir fattiga och människor ställs utan framtid och tvingas emigrera för att kunna försörja sig och sina familjer. Hemlösheten och köerna till soppköken ökar. Det finns en stor risk att eurokrisen blir en eurokollaps. Det är ingenting någon av oss önskar, men det är någonting som vi måste inse kan ske.

Det är ett problem att borgerliga politiker inklusive finansminister Borg och merparten av hans regering är anhängare av euron och i grunden vill att vi ska vara en del av valutaunionen. Carl B Hamilton och Jan Björklund går längst i sin vurm för euron och slår gärna följe med lie-mannen. Politisk prestige kan ställa till mycket oreda. Det finns redan

tecken på att man förbereder sig för att euron kanske måste överges av flera länder. Storbritannien har instruerat sina ambassader att förbereda sig för att det kan bli en mycket allvarlig ekonomisk kris med både social oro och sammanbrott i betalningssystemen. Även deras banker har uppmanats att vara beredda att bistå engelska medborgare när euron kollapsar. Irland förbereder sig rent tekniskt för att kunna börja trycka en egen valuta igen. Den slovakiska talmannen sade för ett tag sedan att man måste förbereda en återgång till slovakisk krona. I går kunde vi se att även ECB har uttalat sig om att det kan bli förändringar i EMU och att flera länder kommer att lämna. Det som vi inte kunde säga högt för en tid sedan sägs nu högt av allt fler.

Vänsterpartiet delar utskottsmajoritetens syn att grundtanken bakom gemensamma statsobligationer kan ifrågasättas, men utifrån andra bevekelsegrunder. Vi menar att den främsta risken med gemensamma statsobligationer är att de skapar ett tryck på ökad överstatlighet i den ekonomiska politiken. Det är en utveckling som vi tar starkt avstånd från. Vi röstade nej till EMU och sedan dess kan vi se att stödet för euron har minskat drastiskt; jag tror att det i dagsläget är 11 procent som anser att vi ska gå med i EMU. Svenska folket är klokt till skillnad från Carl B Hamilton och Jan Björklund.

Jag yrkar återigen bifall till vår motivreservation.

Jag önskar alla god jul och gott nytt år.

Anf. 39 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utlåtandet.

Den ekonomiska krisen i Europa har lett till flera viktiga gemensamma politiska beslut vad gäller det finansiella systemet, tuffare styrning och sanktionsmöjligheter på det finanspolitiska området.

När Europaparlamentet antog lagstiftningspaketet om euroområdet ekonomiska styrning, det så kallade sexpaketet, begärde man samtidigt att kommissionen skulle undersöka om gemensamma emissioner var genomförbara, och man underströk att gemensamma emissioner av euroobligationer förutsätter att ytterligare steg tas mot en gemensam ekonomisk politik och finanspolitik.

I den grönbok som vi nu debatterar presenterar kommissionen tre alternativ för hur de här obligationerna, eller eurobonds, skulle kunna utformas. Den övergripande tanken bakom dem är att euroländernas upplåning på världsmarknaderna skulle kunna ske gemensamt och med någon form av gemensamma garantier.

De tre alternativen är olika långtgående i förhållande till detta, och förslagen skiljer sig från dagens situation där varje medlemsland självständigt gör sin upplåning och har eget ansvar för sin skuld.

Majoriteten i utskottet tror att denna fråga kommer att falla eftersom den till stor del blev inaktuell till följd av den överenskommelse som Tyskland och Frankrike presenterade den 5 december. Men utskottsmajoriteten vill ändå betona att vi ser mycket kritiskt på tankarna att införa stabilitetsobligationer i eurozonen. Obligationerna riskerar att skapa fel incitament, både för medlemsländer som sköter sina ekonomier och för medlemsländer som misssköter sig. Dessutom kan man anta att det måste bli djupgående rättsliga, konstitutionella och institutionella klargöranden innan dessa obligationer kan bli aktuella.

Men huvudpoängen är att förslaget om eurobonds skickar fel signaler både till dem som sköter sina ekonomier och till dem som missköter sig. Priset blir att räntan ska upp hos dem som sköter sig för att räntan ska gå ned hos de länder som inte har skött sig.

I grund och botten kan förtroendet för eurozonens länder komma tillbaka bara om varje land på allvar tar itu med sina djupa underskott och höga skuldkvoter. Det är främst gemensamma regler för att få till bättre styrning med sanktionsmöjligheter som krävs för att få ordning på dessa länder igen. Det ska inte gå att missköta sina ekonomier så fullständigt som flera europeiska länder har gjort.

Herr talman! Eurobonds löser inte de verkliga problemen i eurozonen. Att solidariskt dela på risk skickar helt fel signaler. Det är bra att Tysklands förbundskansler har varit mycket tydlig med att hon inte kan acceptera detta, och en majoritet i utskottet – egentligen alla partier utom Socialdemokraterna – säger av olika anledningar nej till förslaget om dessa obligationer.

Anf. 40 PER BOLUND (MP):

Herr talman! Den senaste tidens turbulens i eurozonen har tydligt visat att Sverige och svenska folket fattade rätt beslut när vi i folkomröstningen 2003 sade nej till att gå med i EMU. Få, om ens några, länder i eurozonen har klarat de krav som euroländerna ställer på varandra om att inte gå med underskott och att ha stabila statsfinanser.

Det är uppenbart så här i efterhand att det har tjänat Sverige väl att inte införa euron. Jag är därför glad att vi lyckades förmå svenska folket att vi inte skulle gå med i valutaunionen. Det hade varit dåligt för Sveriges ekonomi. De farhågor som vi på nejsidan varnade för har infriats med råge.

Vi anser därför från Miljöpartiets sida att det inte finns skäl för Sverige att delta fullt ut i den föreslagna finanspakten som nu är på väg genom Europa och som ska hantera problemen med euroländernas gemensamma penningpolitik. Ett nej i det fallet är också ett sätt att visa respekt för utslaget i folkomröstningen om euron i Sverige.

Samtidigt är det av vikt för Sverige som ett litet exportberoende land att euroländerna klarar att hantera skuldkrisen och mildra den ekonomiska oron. Vi finner därför inget skäl att Sverige ska hindra euroländerna från att ta till de verktyg som de själva anser nödvändiga för att hantera krisen. Men bland dem verkar det nu tydligt att stabilitetsobligationer inte ingår i den överenskommelse som slöts den 5 december 2011 mellan Tyskland och Frankrike. Inget av länderna redovisade då att man ställer sig bakom ett system med stabilitetsobligationer. När euroländernas stats- och regeringschefer gjorde ett gemensamt uttalande den 9 december fanns det inte heller där någonting nämnt om stabilitetsobligationer. Med all säkerhet är därför det förslag som nu kommer i denna grönbok om att införa statsobligationer inaktuellt.

Trots det finns det skäl att säga några ord om själva tanken. Vi anser att det finns skäl att i grunden ifrågasätta tanken om att alla euroländer ska stå för varandras skulder. Vi ser att stabilitetsobligationer skulle lätta räntetrycket för skuldtyngha länder som Italien och Spanien, men vi tror inte att det är en lösning på själva skuldproblemet. Tvärtom finns det en risk att obligationerna får en motsatt effekt eftersom de leder till sänkt

ränta för de drabbade länderna, vilket i sin tur kan resultera i att de slår av på takten gällande den nödvändiga saneringen av sina ekonomier.

Det finns också risk för att stabilitetsobligationer skulle leda till ytterligare politiska spänningar, inklusive de negativa EU-stämningar som nu börjar spridas i länder som skulle få sin ränta höjd, till exempel Tyskland, Holland och Finland. Att i det läget, när Grekland har svårt att leverera utsatta mål om att sanera sina statsfinanser, ytterligare försämma incitamentsstrukturen skulle nog medföra tydliga risker för att man inte skulle få den sanering av ekonomierna som är nödvändig för att i grunden klara av krisen.

Vi från Miljöpartiet finner därför att det är läge att ställa sig avvisande till stabilitetsobligationer som tanke. Därmed yrkar jag bifall till förslaget i utskottets utlåtande.

Jag önskar ledamöterna och talmännen en god jul.

Anf. 41 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Ulla Andersson betecknade mig såsom att jag slog följe med liemannen. Det är inte ofta man får höra sådant från denna talarstol. Jag måste därför bemöta detta.

Samtidigt fortsatte Ulla Andersson att beskriva den sociala situationen i Europa så som hon uppfattar den. Det är en social kris, ökad arbetslöshet och social oro. En del av detta är otvivelaktigt sant. Det vi ser på tv-skärmarna är protester. Det vi kan läsa om i tidningarna är att människor är oroliga för sina jobb, för sina inkomster och för sina pensioner.

Skillnaden mellan dem som skriver i tidningarna och dem som sitter i akademien och politikerna är att politiker ska komma med förslag till åtgärder mot de problem som man pekar på.

Vad gör då Vänsterpartiet och Ulla Andersson i denna situation? Jo, de säger nej till den lilla insats som Sverige skulle kunna göra, nämligen att via IMF eller direkt låna ut pengar till dessa länder för att något mildra konsekvenserna av krisen. Inte en krona från svenska skattebetalare ska gå till att mildra de socialt utsatta människornas och Europas situation. Det är numera Vänsterpartiets definition av solidaritet. Solidaritet sysslar Vänsterpartiet med på sina möten. Där talar man om solidaritet. Man sjunger *Internationalen* på första maj. Men när det kommer till praktisk solidaritet som i detta fall när det gäller att hjälpa till att mildra den sociala krisen i många europeiska länder säger Vänsterpartiet stört nej – inte en spänn till dem som har det svårt i Europa!

Det var likadant när vi skulle ge lån till Irland. Vilket parti sade nej då? Jo, det var två partier. Det var Vänsterpartiet och det var Sverigedemokraterna. Extremerna berör varandra. Solidaritet i praktiken är alltså inte Vänsterpartiets starka sida. I själva verket är Vänsterpartiet numera ett nationalistiskt parti, ett narcissistiskt parti när det gäller Europapolitiken. Man skådar in i sin egen navel i stället för att blicka ut över den europeiska kartan. Det är Vänsterpartiets Europapolitik. Det råkar, som sagt var, många gånger – som ordförande i EU-nämnden har jag kunnat konstatera det – vara så att man landar på samma hållning, samma slutsats, som Sverigedemokraterna. Resultatet av den förda politiken är i många fall densamma.

Prot. 2011/12:52
20 december

*Utlåtande över
grönbok om
möjligheterna att
införa stabilitets-
obligationer*

Nej, Ulla Andersson, jag slår inte följe med liemannen. Det är du som vänder dig inåt med ditt parti och nekar till att medverka efter det lilla mått av förmåga som Sverige har att mildra den ekonomiska krisens konsekvenser i Europa. Det är människorna som får lida för detta, inte jag.

Anf. 42 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag ska börja från början. Vänsterpartiet ville visst låna ut pengar till Irland. Men vi ville inte ställa krav på privatiseringar av hälso- och sjukvården och apoteken och på sänkta löner. Det var något som Folkpartiet gjorde med varm hand. Men vi ville vara solidariska med det irländska folket och lyssnade in vad folket ville ha hjälp med. Man ville inte ha hjälp med att ställa krav på privatiseringar, på sänkta löner eller på sämre pensioner. Det är skillnad på hjälp och hjälp, Carl B Hamilton!

Till skillnad från Carl B Hamilton anser vi att bankerna har ett ansvar att ta sina egna förluster – det är inte skattebetalarna i olika länder som ska stå för dem. *Det* är att ta ansvar, Carl B Hamilton! Därför lånar vi inte ut pengar in blanko.

Vi vill veta till vilka pengarna ska gå och vilka villkor som ska ställas. Ska det ställas krav på privatiseringar, på avregleringar, på sänkta löner och på sämre välfärd är vi inte med. Ska pengarna gå till att bistå människor – till att skapa sysselsättning, till att öka tryggheten och till att se till att den sociala välfärden fungerar – är vi självklart med. Men vi är inte med om vi ska rädda banker och lämna folk därhän.

Vi är solidariska. Vi röstade nej till EMU. Carl B Hamilton försöker på alla sätt ta in oss bakvägen. Carl B Hamiltons skyggglappar leder honom, menar jag, till att slå följe med liemannen. EMU var från början felkonstruerat. I dag ser vi det mycket tydligt.

Carl B Hamilton vet liksom vi att EMU:s konstruktion aldrig tidigare var prövad. Det var ett stort våghalsigt experiment. I dag är det oerhört många människor som betalar priset för det – ett politiskt prestigeprojekt, ingenting annat!

Anf. 43 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Det är möjligt att Vänsterpartiet underkänner den parlamentariska demokratin. Den har vi rätt länge haft i Europa, men det är möjligt att Vänsterpartiet ännu inte upptäckt att den är den mest framgångsrika styrelseformen.

Det var så att på Irland ville den demokratiskt valda regeringen av det demokratiskt valda parlamentet få stöd inte bara från IMF utan också från sina europeiska grannländer. Då sade Vänsterpartiet nej.

Man krystar fram olika förklaringar. Men summan av kardemumman är att de irländska medborgarna inte skulle ha fått stöd från Sverige om Vänsterpartiet hade fått bestämma. Tack och lov fanns det en stabil majoritet för att Sverige skulle ge ett bilateralt lån till Irland.

Om bankerna har vi alla här ungefär samma uppfattning. Ägarna ska ta sina egna förluster. Det finns ingen åsiktsskillnad i den frågan här i kammaren. Därför blir det lite konstigt när Ulla Andersson låter påskina att vi har uppfattningen att vi ska rädda bankägarna eller bankaktieägar-

na. Så är det inte! Vi har också strikta krav, vilket många gånger framförts.

Ulla Andersson säger nej – dessutom med det här bankargumentet. Men trots allt är det så att det är insättarna samt de som har pensioner och de som har jobb som de oroas för som straffas av den politik som Ulla Andersson här företräder, nämligen *ingen solidaritet* med europeiska länder inom eurozonen.

Anf. 44 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Det är mycket tydligt att Carl B Hamilton försöker skriva om historien. Han är i sällskap med ett parti som ständigt försöker göra det, Moderaterna.

Carl B Hamilton, det var faktiskt så att vi förhandlade med regeringen om att kunna bistå Irland. Men när vi såg de krav som ställdes och som doldes in i det sista – krav på privatisering av apoteksrörelsen, krav på privatiseringar inom hälso- och sjukvården samt krav på ändringar i pensionsvillkor och i lönesättning – tyckte vi inte att vi kunde ställa oss bakom kraven. Vi var dock mycket tydliga med att vi gärna lånar ut pengar och bistår länder i kris, men *inte* med krav på ett genomförande av en tydlig nyliberal högerpolitik!

EMU har ju nu beslutat att bankerna inte ska behöva ta några förluster om länderna inte kan betala sina skulder. Man har beslutat att skattebetalarna ska ta dessa förluster. ECB har i sin tur beslutat att bankerna ska få låna till 1 procents ränta i tre år – pengar som bankerna i sin tur kan låna ut till krisande stater, till 6–7 procents ränta. Det blir en ren vinstaffär för bankägarna – detta i stället för att tillåta till exempel att ECB blir en centralbank som vilken annan som helst, det vill säga blir en sista utpost. Då skulle räntorna för de krisande länderna sjunka mycket kraftigt, vilket Carl B Hamilton är väl medveten om.

Nej, Carl B Hamilton, vi lånar inte ut pengar in blanko. Men vi ställer gärna upp för folk i kris, dock inte med krav på sänkta löner, inte med krav på en högre arbetslöshet och inte med krav på privatiseringar. Där emot ser vi gärna fler människor i sysselsättning samt en större social trygghet och bättre fungerande pensions- och försäkringslösningar i de här länderna. Det är vi gärna med på, vilket Carl B Hamilton vet.

Ta av dig skygglapparna, Carl B Hamilton, och erkänn att euron och EMU är felkonstruerade!

Anf. 45 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Nu talar Ulla Andersson mot bättre vetande. Ulla Anderssons kollega Jonas Sjöstedt har i debatt efter debatt sagt att ni inte ska vara med. Inte bara Irland har han sagt nej till, utan även tankarna, planerna och förhoppningarna kring att från svensk sida via IMF låna ut pengar till euroländerna. Detta är ni också emot. Det här med Irland är ingen enstaka händelse, utan det är ett mönster att Vänsterpartiet inte deltar i de försök till räddningsaktioner som ska mildra inkomstbortfallet, som ska mildra arbetslösheten och som ska mildra rädslan för att pensionerna i Europa inte räcker till.

Prot. 2011/12:52
20 december

*Utlåtande över
grönbok om
möjligheterna att
införa stabilitets-
obligationer*

Alla åtgärderna för att tillföra pengar, resurser, utifrån är Vänsterpartiet emot. Om ni fick bestämma skulle det inte komma några resurser från resten av världen till euroländernas stöd. Det är er politik, en osolidarisk politik – naturligtvis.

Ni kan tala om solidaritet på era möten, och ni kan gå runt med era röda fanor och sjunga *Internationalen* på första maj. Men i praktiken, när ni ska tillämpa solidariteten, sviker ni. Då sviker ni övriga Europa. Ni har en narcissistisk Europapolitik. Ni sitter och tittar i er egen navel. Möjligen gläds ni över den anblicken. Men för Europas folk är det väldigt torftigt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

11 § Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag

Föredrogs
finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU29
Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag (KOM(2011)452).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

12 § (forts. från prot. 51) Regional tillväxt (forts. NU2)

Anf. 46 TINA EHN (MP):

Herr talman! Nu gäller det regional tillväxt, sista kapitlet i dag.

Trots alla program, innovationer och fonder känner jag en viss oro över den stuprörspolitik inom olika områden som påverkar landsbygdens villkor.

Vi lever i ett land där fler människor från landet flyttar till stan, där koncentration och centralisering oftast vinner före decentralisering och där ekonomisk effektivitet ofta går att räkna hem om man effektiviserar. När man effektiviserar är det inte helt ovanligt att man koncentrerar.

Jag anser – med all respekt för våra olika ambitioner – att vi från Sveriges riksdag behöver granska vad som sker och våga vara självkritiska. Inget parti i Sveriges riksdag har alla lösningar.

Sverige är ett avlångt land. I norr är avstånden många gånger långa mellan punkt A och punkt B. I södra Sverige är avstånden inte alls lika långa, och det kan till och med finnas bra kommunikationer.

Likväl förlorar kommuner invånare. Städer växer och är som magneter och drar till sig människor, kapital och företag, och ju större städer, desto starkare magneter. Det är ingen naturlag. Det finns inte ett svar. Det finns inte en lösning, och jag har inte facit.

En stor verksamhet som har förändrats i Sverige är jordbrukspolitiken. Vi ser också att koncentrationer av djur sker även där, och de försvinner på andra ställen. Detta är en politik som drivs i EU, och den avgör väldigt mycket hur landsbygden formas.

Det är därför Sveriges ministrar behöver vara tydliga och driva en politik som värnar landsbygden, miljön och klimatet, den biologiska mångfalden och framtiden.

Skogen är också en viktig näring. Jag skulle kunna tala om det rätt länge. Det handlar om den biologiska mångfalden, skogen som hus för djur och fungerande ekosystem i framtiden. Jag nämner inte mer om det här.

I betänkandet finns en intressant reservation om återföring av medel från vind- och vattenkraft. Jag tycker att denna församling kan ha en öppnare och viktigare diskussion om det.

Regional tillväxt är ett begrepp. Men det kan inte finnas och det finns inte hållbar tillväxt om inte människor trivs och verkar. Vi behöver en politik som även ser till de mänskliga behoven på riktigt även om man bor i Ragunda, Ljungaverk, Sorsele eller till och med i Färgelanda.

Vad är det som limmar ihop alla politiska förslag och alla politiska strategier? Det är människor som kämpar och bryr sig och som insett att allt är möjligt. Men de får göra det själva. De får gräva bredband och lägga semestern på att rädda sin ort. De får samåka, samarbeta och kämpa för att få ett kulturarrangemang. De får fixa bilmacken, affären, skolan eller det nedläggningshotade biblioteket.

Vi har ett ansvar för att klara miljöfrågor, klimatpolitik och landsbygdens utveckling genom människor och möjligheter. Det är därför som vi anser att det är av stor vikt att vi tar urholkning och brist på service på allvar och inte låter åren gå utan försöker vända trenden. Det handlar om att använda de förslag som bland annat finns i Lars Högdahls utredning.

För att hela Sverige ska leva krävs att invånare har möjlighet att få tillgång till en viss service. Detsamma gäller landets nya inflyttade medborgare. Det handlar om alla medborgare rätt utifrån olika krav på en fungerande vardag, och med olika förutsättningar följer olika behov.

När underlaget för servicen försvinner så försvinner också själva servicen. Genom att vi alla betalar skatt har vi också rätt till den gemensamma servicen. Det ska vara enkelt att få information från våra myndigheter om våra rättigheter och skyldigheter i samhället.

År 2009 var utredningen om lokal service i samverkan klar. Den kom att heta *Se medborgarna – för bättre offentlig service*. Många har förväntat sig ett kraftfullt initiativ. Vi har en reservation om det, och vi har också pengar i vår budget.

Det är hög tid för regeringen att inse att vi behöver ta ett större ansvar här och nu.

I detta anförande instämde Jonas Eriksson (MP).

Anf. 47 MATS ODELL (KD):

Herr talman! Det måste vara möjligt att leva och bo även utanför de större städerna i Sverige. Många vill bo på landsbygden. Det är också viktigt för oss kristdemokrater och hela Alliansen att trenden med vikande befolkningsunderlag kan hejdas och framför allt vändas. För att

det ska vara möjligt är tillgång till grundläggande service en förutsättning för utveckling och en bra livsmiljö i glesbygdsområden.

Jag tror att arbetet med att förbättra samverkan mellan olika offentliga organ kan resultera i en bättre service till företag och enskilda. Här kommer för övrigt en utredning om samverkan som Statskontoret för närvarande genomför att kunna bidra med ett intressant underlag.

Tanken med det underlaget är bland annat att komplettera den utredning som nämns i flera motioner, *Se medborgarna – för bättre offentlig service*, och som också har nämnts tidigare. Jag vill i sammanhanget också lyfta fram att näringsutskottet tillsammans med miljö- och jordbruksutskottet har initierat en uppföljning av det så kallade landsbygdsprogrammet, och stöd till service kommer där att belysas särskilt.

Det finns också medel för stöd till kommersiell service. Under de senaste åren har flera särskilda satsningar gjorts för att främja tillgången på sådan service. De medlen har bland annat bidragit till att bromsa den så kallade mackdöden på landsbygden. När det gäller tillgång till drivmedel finns det också anledning att påminna om att riksdagen har uppmanat regeringen att se över vissa delar av den så kallade pumplagen som kan ha en negativ påverkan på förutsättningarna att sälja drivmedel i mer glesbefolkade delar av vårt vackra land.

Jag vill också påminna om det arbete med regionala serviceprogram som pågår för närvarande.

Den obändiga livskraft och utvecklingsvilja som finns i byalagsrörelsen och även andra gräsrotsrörelser imponerar verkligen. Det statsbidrag som nu utgår till rörelsen Hela Sverige ska leva tycker jag är ett bra exempel på ett fruktbarande samarbete mellan det offentliga och det civila samhället.

Att uppmuntra och stödja det civila samhällets institutioner är för oss kristdemokrater en grundbult för att kunna åstadkomma bättre förutsättningar för ett gott samhälle.

Herr talman! Jag yrkar avslag på samtliga motioner i berörda delar.

I detta anförande instämde Borian Åberg (M).

Anf. 48 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Herr talman! Till att börja med har jag en kommentar om pumplagen. När pumplagen infördes var det tillsammans med Klimppengar. Det innebar att man gav dem som skulle erbjuda ett alternativ en möjlighet att få hjälp till investeringar. Mats Odell var själv med i den regering som tog bort den möjligheten i en av de första åtgärder den vidtog eftersom Klimppengarna skulle försvinna.

Oavsett vad man tycker om pumplagen har vi alltid varit överens om att vi vill se alternativa drivmedel. Ska man få till alternativa drivmedel måste man på olika sätt antingen se till att man hjälper till med positiva satsningar eller kanske vara med och göra lagstiftningar för att få en sådan inriktning och utveckling. Det är inte obekant för Mats Odell att det är de två hjälpmedlen som vi oftast använder oss av i Sveriges riksdag.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Mats Odell. Det har kommit information till oss från det svenska ESF-rådet där vi har fått reda på att man har äskat 4,3 miljarder kronor för 2012. Skälet till hemställan är att man vill rekvidrera de medel som var reserverade hos EU-kommissionen under innevarande programperiod.

Det säger nu regeringen nej till. Om jag förstår det rätt ställer sig också majoriteten i Sveriges riksdag bakom det i form av allianspartier. Tycker Mats Odell att det är rätt sätt att hantera frågan när man ska försöka lösa utanförskapet och öka kompetensen i arbetslivet?

Anf. 49 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att svara på den sista frågan: Ja.

Krister Örnfjäder tar upp pumplagen. Jag förstår att han känner ett behov av att försvara den. Den har blivit ett väldigt bra uttryck för att det bästa kan bli det godas fiende. En lag som ska tillgodose i det här fallet ökad diversifiering av drivmedel har bidragit till den så kallade mackdöden.

Nu har regeringen vidtagit åtgärder och anslagit medel för att kunna vända utvecklingen. Jag ser med tillfredsställelse fram mot att man nu ser över de delar av pumplagen som kan ha en negativ inverkan på förutsättningarna att sälja drivmedel i de mest glesbefolkade delarna av Sverige.

Anf. 50 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik:

Herr talman! Med den bakgrund som Mats Odell har hoppas jag att han inser skillnaden här när man anslår pengar som motsvarar Klimppengar på hundratals miljoner. Sätt det i relation till de 15 miljoner som jag tror att Mats Odell åberopar nu när det gäller att man ska göra en stor – eller hur jag nu ska uppfatta det – satsning på att behålla den kommersiella servicen ute i landsbygden!

Det är skönt att man ändå vaknar till även om det är fem år efter det att man var med och tog bort de hundratals miljonerna för att sedan komma med de här 15. Men på något sätt tycker jag att det blir lite obalans i detta sätt att argumentera och resonera.

Jag har inget behov av att försvara pumplagen i sig. Vad jag däremot har ett behov av att diskutera är behovet av alternativa drivmedel och behovet av att man med hjälp av både lagstiftning och i det här fallet pengar från staten är med och bidrar till en sådan utveckling. Det trodde jag att också KD var intresserat av, men tydligen är det inte på det sättet.

Jag måste också kommentera det första svaret. Mats Odell tyckte alltså att det var bra att man avstår från att hämta hem pengar som vi har varit med och betalat in till EU – pengar som är till för att minska utanförskap och öka kompetensen i arbetslivet. Det tycker jag är sorgligt.

Anf. 51 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Det som skiljer Krister Örnfjäder och mig och Alliansen åt är att vi har olika sätt att försöka skapa förutsättningar för människor att bo och leva i Sverige. Socialdemokraterna och Krister Örnfjäder älskar att ta in pengar från folk för att sedan med klinisk precision skicka ut dem till olika delar och kunna vara alla goda gåvors avsändare.

Vi har valt en helt annan väg. Visst har vi minskat ett antal specialdestinerade anslag här och var, men vi har gett människor mer pengar i plånboken för att åstadkomma bättre förutsättningar för alla. Det har varit en framgångsrik politik. Sänkningarna av inkomstskatten för låg- och medelinkomsttagare som bor över hela landet är mycket bättre än att hålla på och specialdestinera pengar till olika saker.

Vi gör en översyn av pumplagen, och det sker en satsning på att förbättra förutsättningarna för kommersiell service liksom den offentliga servicen. Det är någonting som jag tror att väljarna uppskattar och som människor i glesbygd uppskattar.

Mer behöver göras; där tror jag att Krister Örnfräder och jag är överens. Men vi skiljer oss åt i synsättet. Att pungslå människor och ta in deras pengar för att sedan pytsa ut dem tillbaka är en metod som inte skapar de bästa förutsättningarna för en bra utveckling i samhället.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

13 § Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer

Föredrogs
näringsutskottets utlåtande 2011/12:NU15
Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer (KOM(2011)658).

Anf. 52 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Herr talman! I dag provar vi kommissionens förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur.

Bakgrunden är att Europeiska rådets möte våren 2007 antog 20-20-målen om ökning av andelen förnybar energi. Samtidigt antogs ett energipolitiskt handlingsprogram och därefter Energi 2020 med en strategi- och handlingsplan. Ett av de fem prioriterade områdena handlar om större och snabbare investeringar i energiinfrastruktur.

Nu har vi ett förslag till förordning om energiinfrastruktur. Det handlar om att bygga energinät. Det finns i dag tolv förslag på infrastrukturprojekt.

I förslaget finns en ny planeringsmetod som ska ta större hänsyn till europeisk nytta samt åtgärder för att påskynda tillståndprocessen för de prioriterade projekten. Kommissionen föreslår en tidsgräns om tre år när det gäller hur lång tid en tillståndsprövning får ta.

Herr talman! Vi är självfallet positiva till en effektivisering av tillståndprocesserna, men vi anser att det i dagsläget inte är möjligt att överblicka vad förslaget kan innebära för den svenska lagstiftningen och i förlängningen för det pratiska arbetet med att pröva stamnätskoncessioner.

Det har hänvisats till att man från svensk sida har för avsikt att lyfta upp denna fråga i den berörda rådsarbetsgruppen. Några närmare besked har emellertid inte gått att få fram om huruvida detta har givit något resultat. Andra centrala aktörer i den svenska tillståndprocessen, till ex-

empel Svenska kraftnät och Energimarknadsinspektionen, vittnar om att förslaget kommer att få betydande inverkan på tillståndspröcessen i Sverige. Enligt vår uppfattning gör oklarheterna i underlaget att det är svårt för utskottet att göra en väl underbyggd bedömning av huruvida förslaget i alla delar är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Vi anser inte att kommissionens uttalande om att den inneboende kompetensen inom varje respektive nivå respekteras är en tillräcklig garanti för att vi ska kunna känna oss trygga i att nyss nämnda princip har beaktats på ett godtagbart sätt.

Oklarheterna om förslagets konsekvenser är fortfarande alldeles för omfattande. Den nuvarande svenska modellen tillförsäkrar en bred krets av aktörer möjlighet att framföra synpunkter vid flera tillfällen under hela processen från det att ett stamnätsprojekt initieras till dess att det tas i drift.

De svenska tillståndspröcesserna innefattar också miljömässiga avvägningar som grundas på väl genomarbetade miljökonsekvensbeskrivningar. Underlaget för miljökonsekvensbeskrivningarna är ofta olika former av natur- och kulturvärdesinventeringar. Denna typ av inventeringar måste i en del fall få ta viss tid i anspråk. En påskyndande tillståndspröcess skulle kunna riskera att leda till att ett projekts miljökonsekvenser blir undermåligt beskrivna och att omistlig natur och naturvärden därför riskerar att förloras. Det handlar också om att aktörer på den regionala och lokala nivån måste kunna ha inflytande.

Sammantaget är vår uppfattning att en begränsning av tillståndspröcesserna i längd i enlighet med kommissionens förslag inte är ett beslut som bör fattas på EU-nivå. Det bör vara en fråga för respektive medlemsstat att avgöra.

Vi anser att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen vad gäller tillståndsprövningen och att riksdagen bör framföra detta i ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Vårt förslag till motiv finns med som bil. 1. Härmed yrkar jag bifall till vår reservation.

Anf. 53 LARS ISOVAARA (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 1.

Jag tänkte börja med att citera ur vårt principprogram: "Sverigedemokraterna ser nationen som den viktigaste, äldsta och mest naturliga mänskliga gemenskapen efter familjen. När problem blir globala måste också bekämpanden av dem ges en global plattform. Särskilt viktigt är detta då det är fråga om miljöhot, väpnade konflikter eller internationellt organiserad brottslighet. När stater samarbetar kan det, förenklat uttryckt, ske på två grundläggande nivåer: mellanstatligt och överstatligt. Samarbete mellan stater innebär vanligtvis ingen kränkning av den för oss så viktiga suveränitetsprincipen."

Allt i livet kan givetvis inte enkelt klassificeras som svart eller vitt. Det finns självfallet en del positiva sidor med EU, exempelvis när det gäller gemensamma standardiseringar och patenthäntering – frihandel icke att förglömma. I frågor som säkerställer vår egen energiförsörjning är det dock viktigt att vi i så stor utsträckning som möjligt bibehåller vår självständighet och möjlighet till flexibilitet. Energiförsörjning är en grundläggande funktion i samhället. Frågor om energiförsörjning bör

enligt oss sverigedemokrater således hanteras så långt det är möjligt på nationell nivå.

Herr talman! Låt oss fundera lite på Tysklands, enligt min mening, olyckliga beslut att avveckla kärnkraften. Med stor sannolikhet kommer detta att innebära att Tyskland kommer att tvingas importera fransk kärnkraftsel och förlita sig på importerad gas från i vissa fall politiskt instabila länder i Asien. Det kan bli andra länders energipolitik som i stor utsträckning styr Tysklands energiförsörjning.

Vi som minns oljekrisen under första halvan av 70-talet kommer ihåg hur sårbara vi var vid den tidpunkten. Sverige, för att inte säga västvärlden, var i hög grad beroende av importerad olja för uppvärmning och transporter. Under en kort tid delades det faktiskt ut ransoneringskuponger för att användas till inköp av drivmedel. Historien visar att energi kan användas som ett politiskt maktvapen.

Herr talman! Ett av de centrala inslagen i kommissionens förslag är att tillståndprocesserna för prioriterade projekt ska kunna snabbas på. Det är självfallet positivt med en effektivisering av tillståndprocesserna, men i dagsläget är det helt enkelt inte möjligt att överblicka vad förslaget kan tänkas innebära för den svenska lagstiftningen. Att hasta sig igenom miljöprövningar kan aldrig vara en god politik, i synnerhet inte om det hela riskerar att styras från annat håll. Oklarheterna om förslagets konsekvenser är således alldeles för stora.

Herr talman! Med detta vill jag önska alla en god jul och ett gott nytt år.

Anf. 54 KENT PERSSON (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till den reservation som vi har ställt oss bakom. I övrigt kan jag ansluta mig till det som Carina Adolfsson Elgestam har sagt. När man ska pröva subsidiaritetsfrågan är det viktigt att man också vet på vilken nivå förslagen ska ligga på. Är det regional nivå, nationell nivå, lokal nivå eller EU-nivå? I det här fallet vet vi inte vad beslutet innebär. Därför ställer vi oss bakom reservationen och den text som finns i bilagan.

Anf. 55 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i utskottets utlåtande och avslag på reservationen. I dag handlar det om ett subsidiaritetsärende. Vi ställer oss bakom regeringens åsikt att förslaget bäst kan uppnås genom åtgärder på internationell nivå. Det här handlar om EU:s energinfrastruktur, det handlar om energiförsörjningens säkerhet, det handlar om omställningen till en grönare energiproduktion och det handlar om EU:s 20-20-20-mål. Vi anser att de målen bäst kan uppnås genom ett samarbete på EU-nivå.

Vi i utskottet utgår självfallet ifrån att den nationella kompetensen, det vill säga den nationella lagstiftningen, kommer att ligga över de beslut som fattas inom EU. När det gäller farhågorna om treårsprocessen ställer vi oss också bakom regeringens uttalande om att den kommer att följa det här och påverka det. Självfallet kommer även vi i utskottet att följa den här processen framöver.

Jag vill också framhålla att de budgetära delarna av den här processen inte ingår i dagens debatt och inte heller innehållet när det gäller EU:s energiinfrastruktur. Jag ser fram emot att få återkomma till kammaren och debattera innehållet i det här ärendet.

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjörtler och Boriana Åberg (båda M) samt Mats Odell (KD).

Anf. 56 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Herr talman! Majoriteten pratar om att man ska följa frågan och följa utvecklingen när det gäller tillståndprocessen. Det är inte utan att man känner en viss oro för vad konsekvenserna ska bli. Jag grundar det på att vi i näringsutskottet har ställt dessa frågor till departementet: Vad kommer det här att betyda när det gäller tillståndprocesserna och kommissionens förslag på tre år? Kommer det att påverka den nationella lagstiftningen? Kommer vi att ha kvar rätten att ha vår egen nationella lagstiftning när det gäller tillståndprocessen?

Tyvärr har inte departementet och de sakkunniga kunnat ge oss några besked. Det här är inte på något sätt någon kritik mot dessa tjänstemän. Det handlar om att det inte går att utläsa med säkerhet vad som gäller i det här dokumentet med de här punkterna.

Den osäkerheten gör att man blir lite rädd för att ni här i kammaren i dag är beredda att klubba igenom det med orden: att följa frågan och påverka. Ni vet inte om det går att påverka eller inte. Kommer vi i framtiden att ha egen rätt till tillståndprocessen när det gäller energiinfrastruktur över nationsgränserna eller inte? Det är detta den här frågan handlar om. Det är grunden för oss här i kammaren i dag, och vi har inte några tydliga besked om det. Det är mycket möjligt att vi kan få det här och nu, men hitintills har vi inte kunnat få fram någon kunskap i den här frågan.

Anf. 57 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr talman! Den nationella kompetensen ska respekteras. I den nationella kompetensen ingår den nationella lagstiftningen.

När det gäller vad som händer med tillståndprocessen, och även jag har högt förtroende för våra tjänstemän inom de berörda myndigheterna, tror jag att det finns utrymme för att effektivisera. Men det är en helt annan debatt än den som vi har i dag.

De projekt som ska ingå i de projekt som ska delfinansieras av EU måste kvala in. De måste kvalificera sig för att över huvud taget få vara med i det projekt som vi talar om i dag. Det betyder att innan Sverige skickar in ett projekt till EU kommer vi förhoppningsvis, och det utgår jag ifrån, att vara mycket väl medvetna om vilka projekt som vi skickar in i processen.

När det gäller treårsfristen kan jag inte annat än hänvisa till det som står om den nationella kompetensen. Vi har varit väldigt angelägna om att understryka i utskottets utlåtande att den nationella lagstiftningen ska gälla även i fortsättningen. Någon annan åsikt har inte vi i majoriteten i utskottet.

Prot. 2011/12:52
20 december

*Subsidiaritetsprövning
av kommissionens
förslag till förordning
om riktlinjer för
transeuropeiska
energiinfrastrukturer*

Anf. 58 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik:

Herr talman! Den nationella kompetensen ska respekteras. Det hoppas vi verkligen, men vi vet fortfarande inte vad det innebär. Vad menar kommissionen med detta? Här försöker ni prata bort frågan genom att säga att man måste kvala sig in i de tolv projekten. Vi vet faktiskt inte vilka projekt som blir aktuella, och just vid det här tillfället är det oväsentligt. Här handlar det om var besluten ska fattas. Det oroar oss när det gäller tillståndsförfarandet.

I de riktlinjer som nu går ut från kommissionen sägs det att det ska påskyndas och att det ska vara en treårig process, och vi vet inte vad det betyder. Svaren finns inte här och nu. Ni är tydligen beredda att famla er fram, och sedan får vi se var vi landar när det gäller tillståndprocessen.

Jag tror att det finns många här i kammaren i dag som har prövningen av gasledningen och Nord Stream i färskt minne. Den var inte alldeles smärtfri. Det fanns grannländer som hade synpunkter på hur Sverige hanterade tillståndprocessen. Det var Naturvårdsverket som hade uppdraget att sköta den här tillståndprocessen.

Inför framtiden hoppas jag verkligen att det är de nationella parlamenten som äger frågan i de här tillståndprocesserna oavsett om det tar två år, fyra år eller sex år att behandla den här typen av ärenden.

När vi bygger infrastruktur måste vi ha ett demokratiskt tillvägagångssätt, och då måste alla aktörer på olika samhällsnivåer kunna vara med och påverka. Vi får inte tro att EU ska ta över frågan, utan vi äger den fortfarande.

Anf. 59 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr talman! Carina Adolfsson Elgestam säger att vi inte får tro att EU ska ta över frågan. Nej, absolut inte. Vi får inte tro det, och vi tror det inte. Därför står det att den nationella kompetensen ska respekteras. Vad Carina Adolfsson Elgestam tänker på när hon hör ordet respekteras vet inte jag. Jag tolkar ordet respekt så att det är de enskilda ländernas nationella lagstiftning som gäller här.

Beträffande Nord Stream kan jag säga: Nej, den processen var inte smärtfri, men den visar samtidigt de svenska myndigheternas möjlighet att hävda svensk lagstiftning i dessa ärenden. Det kanske gör Socialdemokraterna och Carina Adolfsson Elgestam oroliga. Mig gör det rätt så lugn, för jag vet att svenska myndigheter, genom svensk lagstiftning, tidigare visat att man är beredd och har myndighet och makt nog att se till att svensk lagstiftning är det som gäller även på EU-nivå när Sverige är involverat.

I de förhandlingar som ska äga rum på EU-nivå framöver har jag fullt förtroende för att regeringen kommer att se till att tolkningen av vad som är nationell kompetens kommer att innebära att det är nationell lagstiftning som gäller i detta angelägna projekt. Jag ser fram emot att projektet förverkligas för att säkra europeisk energiförsörjning och omställning till grön energi samt ge möjligheter för våra företag och hushåll att gå en säker energiframtid till mötes.

Jag önskar alla en god jul och ett gott nytt år.

I detta anförande instämde Mats Odell (KD).

Anf. 60 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Miljöpartiet ser en utbyggnad och en samordnad infrastruktur för energi som en viktig förutsättning för en ökad andel förnybar energi. Ett större system är stabilare och jämnar ut variationer i elproduktionen. Vindkraften är förstås beroende av vind, och med ett större geografiskt område blir leveransen stabilare. Det blåser alltid någonstans. Därför är det mycket positivt om EU får en samordnande roll i ett utvidgat elnät.

Miljöpartiet bejakar att det i kommissionens förslag fastslås att medlemsstaterna har beslutanderätt när det egna territoriet berörs. Exempelvis måste den svenska miljöbalken gälla för alla projekt som är aktuella för Sveriges del. Kommissionens förslag syftar till att göra tillståndprocesserna mer effektiva. Förslaget om tre år bör vara tillräckligt för att garantera en fullgod miljökonsekvensbeskrivning och en lokal förankring. En längre tillståndprocess är ingen garant för en bättre prövning.

Det första steget i den fråga som vi i dag behandlar rör EU, om EU bör ha en samordnande roll i det arbetet. Det tycker Miljöpartiet. Vi ser dock inte positivt på alla delar i innehållet i förslaget. När utskottet i nästa steg har att behandla sakinnehållet förespråkar Miljöpartiet att infrastruktur för koldioxidlagring, så kallad CCS-teknik, inte ska ges utrymme från dessa medel samt en garanti för att de projekt som blir aktuella prövas utifrån en hållbar utveckling.

Herr talman! Jag ställer mig därmed bakom utskottsmajoritetens förslag.

I detta anförande instämde Jonas Eriksson och Jan Lindholm (båda MP).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 19 december

MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård m.m.

Punkt 7 (Svensk klimatpolitik)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

183 för utskottet

145 för res. 2

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 M, 24 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 2: 104 S, 23 MP, 18 V

Frånvarande: 8 S, 4 M, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2011/12:52

20 december

*Subsidiaritetsprövning
av kommissionens
förslag till förordning
om riktlinjer för
transeuropeiska
energiinfrastrukturer*

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Punkt 1 (Näringspolitikens inriktning)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 1 (S)
3. res. 2 (SD)
4. res. 3 (V)

Förberedande votering 1:

19 för res. 2
20 för res. 3
288 avstod
22 frånvarande
Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

104 för res. 1
18 för res. 3
205 avstod
22 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

175 för utskottet
104 för res. 1
49 avstod
21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 M, 11 MP, 24 FP, 20 C, 17 KD

För res. 1: 104 S

Avstod: 12 MP, 19 SD, 18 V

Frånvarande: 8 S, 4 M, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 KD, 1 -

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 4 (MP)

Votering:

164 för utskottet
23 för res. 4
141 avstod
21 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 M, 24 FP, 20 C, 17 KD

För res. 4: 23 MP

Avstod: 104 S, 19 SD, 18 V

Frånvarande: 8 S, 4 M, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 KD, 1 -

Prot. 2011/12:52

20 december

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Punkt 15 (En personalförsörjningskommission)

1. utskottet

2. res. 2 (V)

Votering:

310 för utskottet

18 för res. 2

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 103 M, 23 MP, 24 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 2: 18 V

Frånvarande: 8 S, 4 M, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Punkt 3 (Balanskravet)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

308 för utskottet

19 för res. 1

22 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 103 M, 23 MP, 23 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 1 FP, 18 V

Frånvarande: 9 S, 4 M, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 KD, 1 -

Eva Flyborg (FP) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 4 (Privata aktörer i skattefinansierad verksamhet)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

3. res. 3 (SD)

Förberedande votering:

106 för res. 2

19 för res. 3

203 avstod

21 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

187 för utskottet

104 för res. 2

37 avstod

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 M, 23 MP, 24 FP, 20 C, 17 KD

För res. 2: 104 S

Avstod: 19 SD, 18 V

Frånvarande: 8 S, 4 M, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU19 Utlåtande över grönbok om möjligheterna att införa stabilitetsobligationer

1. utskottet

2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 1 (S)

3. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 2 (SD)

4. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 3 (V)

Förberedande votering 1:

19 för res. 2

21 för res. 3

286 avstod

23 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

104 för res. 1

18 för res. 3

206 avstod

21 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

187 för utskottet

104 för res. 1

37 avstod

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 M, 23 MP, 24 FP, 20 C, 17 KD

För res. 1: 104 S

Avstod: 19 SD, 18 V

Frånvarande: 8 S, 4 M, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 KD, 1 -

Prot. 2011/12:52

20 december

**FiU29 Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om tillsyns-
krav för kreditinstitut och värdepappersföretag**

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Punkt 1 (Den regionala tillväxtpolitikens inriktning)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

183 för utskottet

145 för res. 1

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 M, 24 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 104 S, 23 MP, 18 V

Frånvarande: 8 S, 4 M, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 KD, 1 -

Punkt 3 (Organisering och lokalisering av myndigheter)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

186 för utskottet

19 för res. 4

122 avstod

22 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 M, 23 MP, 24 FP, 20 C, 17 KD

För res. 4: 19 SD

Avstod: 104 S, 18 V

Frånvarande: 8 S, 5 M, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 KD, 1 -

Punkt 4 (Kommersiell och offentlig service på landsbygden)

1. utskottet
2. res. 7 (SD)

Votering:

164 för utskottet

19 för res. 7

145 avstod

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 M, 24 FP, 20 C, 17 KD

För res. 7: 19 SD

Avstod: 104 S, 23 MP, 18 V

Frånvarande: 8 S, 4 M, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU15 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer

1. utskottet
2. res. (S, SD, V)

Votering:

187 för utskottet

141 för res.

21 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 M, 23 MP, 24 FP, 20 C, 17 KD

För res.: 104 S, 19 SD, 18 V

Frånvarande: 8 S, 4 M, 2 MP, 3 C, 1 V, 2 KD, 1 -

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.59 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna i cirka tio minuter för att ge finansutskottet möjlighet att sammanträda.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.10.

Anmälades och bordlades

Proposition

2011/12:49 Vissa frågor om fristående skolor

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för denna proposition skulle förlängas till *fredagen den 20 januari 2012*.

EU-dokument

KOM(2011)758 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet Rättigheter och medborgarskap för perioden 2014–2020

KOM(2011)759 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet Rättsliga frågor för perioden 2014–2020

Finansutskottets betänkande

2011/12:FiU10 Statsbudget för 2012

17 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 20 december

2011/12:176 TEN-T

av *Suzanne Svensson* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 januari 2012.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 20 december

2011/12:263 Stiftelse- och föreningsskatteutredningen

av *Hans Olsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2011/12:264 Polisens utredning av arbetsmiljöbrott

av *Tomas Nilsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 januari 2012.

19 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmälades att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 20 december

2011/12:244 Statens personalpolitik

av *Siv Holma* (V)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 januari 2012.

20 § Kammaren åtskildes kl. 13.10.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med med 7 §
anf. 30 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 12.59 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om återtagande av platser i riksdagen	1
3 § Ledighet	1
4 § Anmälan om kompletteringsval till miljö- och jordbruksutskottet	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
6 § Samhällsekonomi och finansförvaltning	2
Finansutskottets betänkande 2011/12:FiU2.....	2
Anf. 1 PER BOLUND (MP).....	2
Anf. 2 ULLA ANDERSSON (V).....	4
Anf. 3 ELISABETH SVANTESSON (M)	6
Anf. 4 PER BOLUND (MP) replik	8
Anf. 5 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	8
Anf. 6 PER BOLUND (MP) replik	9
Anf. 7 ELISABETH SVANTESSON (M) replik.....	9
(Beslut fattades under 15 §.).....	10
7 § Allmänna bidrag till kommuner.....	10
Finansutskottets betänkande 2011/12:FiU3.....	10
Anf. 8 PIA NILSSON (S).....	10
Anf. 9 PER BOLUND (MP).....	12
Anf. 10 GÖRAN PETTERSSON (M).....	15
Anf. 11 PIA NILSSON (S) replik	17
Anf. 12 GÖRAN PETTERSSON (M) replik.....	17
Anf. 13 PIA NILSSON (S) replik	18
Anf. 14 GÖRAN PETTERSSON (M) replik.....	18
Anf. 15 PER BOLUND (MP) replik	19
Anf. 16 GÖRAN PETTERSSON (M) replik.....	20
Anf. 17 PER BOLUND (MP) replik	20
Anf. 18 GÖRAN PETTERSSON (M) replik.....	21
Anf. 19 GUNNAR ANDRÉN (FP)	21
Anf. 20 PER BOLUND (MP) replik	23
Anf. 21 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	24
Anf. 22 PER BOLUND (MP) replik	24
Anf. 23 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	25
Anf. 24 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	25
Anf. 25 PIA NILSSON (S) replik	27
Anf. 26 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	28
Anf. 27 PIA NILSSON (S) replik	29
Anf. 28 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	29
Anf. 29 ANDERS SELLSTRÖM (KD)	29
Anf. 30 RICHARD JOMSHOF (SD)	32
Anf. 31 ULLA ANDERSSON (V).....	33
(Beslut fattades under 15 §.).....	35
8 § Statsskuldsräntor m.m.	35
Finansutskottets betänkande 2011/12:FiU4.....	35

Anf. 32 JÖRGEN HELLMAN (S).....	35
Anf. 33 JÖRGEN ANDERSSON (M)	35
(Beslut fattades under 15 §.)	36
9 § Avgiften till Europeiska unionen.....	37
Finansutskottets betänkande 2011/12:FiU5	37
Anf. 34 JOHNNY SKALIN (SD)	37
Anf. 35 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	38
(Beslut fattades under 15 §.)	39
10 § Utlåtande över grönbok om möjligheterna att införa stabilitetsobligationer	39
Finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU19	39
Anf. 36 JÖRGEN HELLMAN (S).....	39
Anf. 37 JOHNNY SKALIN (SD)	40
Anf. 38 ULLA ANDERSSON (V).....	41
Anf. 39 ELISABETH SVANTESSON (M).....	43
Anf. 40 PER BOLUND (MP)	44
Anf. 41 CARL B HAMILTON (FP).....	45
Anf. 42 ULLA ANDERSSON (V) replik	46
Anf. 43 CARL B HAMILTON (FP) replik	46
Anf. 44 ULLA ANDERSSON (V) replik	47
Anf. 45 CARL B HAMILTON (FP) replik	47
(Beslut fattades under 15 §.)	48
11 § Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag	48
Finansutskottets utlåtande 2011/12:FiU29	48
(Beslut fattades under 15 §.)	48
12 § (forts. från prot. 51) Regional tillväxt (forts. NU2).....	48
Anf. 46 TINA EHN (MP)	48
Anf. 47 MATS ODELL (KD)	49
Anf. 48 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik	50
Anf. 49 MATS ODELL (KD) replik	51
Anf. 50 KRISTER ÖRNFJÄDER (S) replik	51
Anf. 51 MATS ODELL (KD) replik	51
(Beslut fattades under 15 §.)	52
13 § Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer	52
Näringsutskottets utlåtande 2011/12:NU15	52
Anf. 52 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	52
Anf. 53 LARS ISOVAARA (SD)	53
Anf. 54 KENT PERSSON (V)	54
Anf. 55 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	54
Anf. 56 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik	55
Anf. 57 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik	55
Anf. 58 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S) replik	56
Anf. 59 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik	56
Anf. 60 LISE NORDIN (MP)	57
(Beslut fattades under 15 §.)	57

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 19 december.....	57	Prot. 2011/12:52
MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård m.m.	57	<u>20 december</u>
MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	58	
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	58	
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	59	
FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	59	
FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	59	
FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.	60	
FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen.....	60	
FiU19 Utlåtande över grönbok om möjligheterna att införa stabilitetsobligationer	60	
FiU29 Subsidiaritetsprövning av förslag till förordning om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag	61	
NU2 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt.....	61	
NU15 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer	62	
Ajournering.....	62	
Återupptagna förhandlingar	62	
16 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	63	
17 § Anmälan om interpellation	63	
18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	63	
19 § Anmälan om skriftligt svar på fråga	64	
20 § Kammaren åtskildes kl. 13.10.....	64	

